Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.

Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.

Невыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вяртаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: На 1 месяц — 90 к.; „ 3 „ — 2 р. 70 к.; „ 6 „ — 4 р. — к.; „ 1 год — 8 р. — к. Зьмена адрасу: іншагародняя — 20 к., мясцовых — 10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: За радок нанпарэлі пасьля тэксту — р. 50 к. За радок нанпарэлі пасярод тэксту 1 р. — к. За радок нанпарэлі перад тэкстам 1 р. 50 к. Сьпешныя на 50 проц. даражэй. Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: За 1 дакумэнт 35 к. За кожны дадатковы 15. Беспрацоўн. і чырвонаармейцы за дакумэнт 15. За кожны дадатковы 5. Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. канторах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

9 ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 215 (2403) Аўторак, 18-га верасьня 1928 г.

АК, РК І ЯЧЭЙКАМ КП(б)Б.

Пастановай Пленуму ЦК КП(б)Б накастрычнік-сьнежань назначаны перавыбары ўсіх кіруючых парторганаў КП(б)Б.

Прадстаячая кампанія перавыбараў саўпадае з канцом гаспадарчага году і момантам намечаньня асноўных гаспадарчых і палітычных пэрспэктыў і задач на будучы год. Таму роля гэтай кампаніі ў справе праверкі ўсёй партыйна-палітычнай, культурнай і гаспадарчай работы асабліва вялікая. Яна павінна быць у максымальнай ступені выкарыстана для павышэньня актыўнасьці партыйнай масы і больш поўнага ўцягненьня яе ў практычную работу па вырашэньню складаных задач, стаячых перад партыяй, для праверкі канкрэтных вынікаў і якасьці работы ў галіне выкананьня дырэктыў XV зьезду УсеКП(б) і XI зьезду КП(б)Б.

Усе партыйныя арганізацыі павінны зьвярнуць асаблівую ўвагу на арганізацыю і падрыхтоўку прадстаячых перавыбараў.

Вясеньняя кампанія перавыбараў нізавых кіруючых органаў КП(б)Б палажыла пачатак практычнаму ажыцьцяўленьню лёзунгу самакрытыкі, садзейнічала ўзросту актыўнасьці партыйнай масы і ўцягненьню новых груп рабочых камуністаў у склад кіруючых парторганаў. Аднак, пры мінулых перавыбарах мелі месца і істотныя недахопы: недастаткова выразнае вразуменьне лёзунгу самакрытыкі, наяўнасьць скажэньняў і адсутнічаньне належнай рашучасьці ў практычным правядзеньні самакрытыкі (выпадкі адвергіваньня і запугваньня, імкненьне «прыстасавацца» да крытыкуючых, слабы вучот і рэагаваньне на выяўленыя хваравітыя зьявішчы і недахопы, у шэрагу выпадкаў слабая арганізацыйная падрыхтоўка перавыбараў і няглыбокая прапрацоўка пытаньняў, зьніжэньне проценту рабочых і батракоў і падзеньне ўдзельнай вагі больш старых па стажу партыйцаў у складзе вясковых райкомаў). На ўсе гэтыя

[illegible]

над вырашэньнем якіх партыя будзе працаваць у бліжэйшы час. Усе гэтыя недахопы і цяжкасьці ў нашай рабоце могуць быць пераможаны толькі пры ўмове далейшага росту актыўнасьці ўсёй партмасы, на грунце рашучага разгортваньня ўнутрыпартыйнай дэмакратыі і самакрытыкі.

Пад знакам шырокай унутрыпартыйнай дэмакратыі і самакрытыкі павінны быць падрыхтаваны і праведзены прадстаячыя перавыбары кіруючых парторганаў.

Забясьпечаньне поўнай выбарнасьці ўсіх парторганаў—зьнізу даверху, максымальнае прыцягненьне ўсёй партмасы да актыўнага ўдзелу ў абмеркаваньні ўсіх дакладаў, рашучае выяўленьне недахопаў і хваравітых зьявішчаў, праверка якасьці і практычных вынікаў работы ўсіх парторганізацый, выдаленьне з кіруючай партработы працаўнікоў з бюракратычнымі замашкамі, разлажыўшыхся ці няздольных праводзіць курс на самакрытыку і ўнутрыпартыйную дэмакратыю, і замена іх новымі кадрамі лепшых рабочых-партыйцаў,—вось галоўныя задачы перавыбарнай кампаніі парторганаў.

Пры правядзеньні перавыбараў асаблівая ўвага партарганізацый павінна быць згрупавана на наступных задачах:

1. У вытворчых ячэйках:

а) **Усямернае ўзмацненьне нізавых зьвеньняў партыйнай і масавай работы.** Неабходна дабіцца павышэньня самадзейнасьці і аўтарытэту цэхавай ячэйкі; трэба ўзмацніць работу групоргаў, групавых агітатараў, цэхпрафбюро і іншых масавых арганізацый у цэху.

б) **Узмацненьне ўсіх відаў масавай работы** на прадпрыемстве і работы з беспартыйным актывам.

в) **Узмацненьне ўцягненьня ў партыю рабочых ад варстату.** На гэтай задачы павінна быць асабліва заўвострана ўвага ўсіх партарганізацый. Узмацненьне росту партыі ёсьць ня

[illegible]

скарачэньню і спрашчэньню савецкага і гаспадарчага апарату, па выяўленьню злоўжываньняў і паляпшэньню якасьця складу апарату.

Пад пунктам погляду практычнага

[illegible]

Сакратар ЦК КП(б)Б ВАСІЛЕВІЧ

Трэцяя Сэсія ЦВК БССР VIII скліканьня.

Дзяржаўны бюджэт на 1928-29 г.

Даклад тав. Мікуліча.

РОСТ БЮДЖЭТУ.

Дзяржаўны бюджэт на 1928-29 год, які падаецца СНК на зацьверджаньне ў 3-ю сэсію ЦВК, складзен своечасова. Яшчэ 2-я сэсія ў сваіх дырэктывах прапанавала, каб праца па складаньню дзяржаўнага бюджэту была скончана такім чынам, каб яго можна было разглядаць і зацьвярджаць да пачатку бюджэтнага году. Гэта дырэктыва СНК выканана.

Своечасовае складаньне бюджэту гаворыць нам аб тым, што ў арганізацыйнай справе праца па складаньню бюджэту значна палепшылася. Мы за ўсе мінулыя гады першы год маем магчымасьць разглядаць да пачатку

Наркамфін БССР тав. МІКУЛІЧ.

бюджэтнага году і зацьвярджаць бюджэт на будучы год. Гэта дае нам магчымасьць больш плянава, па зацьверджанаму ўжо бюджэту, праводзіць сваю працу, разьвіваць народную гаспадарку і здаволіць іншыя нашы патрэбы.

Дзяржаўны бюджэт выяўляе сабою плян вядзеньня дзяржаўнай гаспадаркі; як і ўсе гаспадарчыя пляны, ён знаходзіцца ў цеснай сувязі з агульна-гаспадарчымі абставінамі краіны, хварэе яе хваробамі і адбівае тыя посьпехі, якія маюцца ва ўсёй народнай гаспадарцы нашай краіны.

Наша савецкая гаспадарка зрабіла за апошнія гады шэраг буйных посьпехаў, і дзяржаўны бюджэт на 28-29 г. гэтыя посьпехі адбівае. Ён зьяўляецца бюджэтам растучай савецкай сацыяліст. гаспадаркі. Цяжкая праца, барацьба за ўздым народнае гаспадаркі, за падняцьце сацыяльна-культурнага ўзроўню насельніцтва,—усіх працоўных мас нашай краіны—дала пасьпяховыя вынікі, і гэтыя вынікі вызначаюцца прадстаўленым на зацьверджаньне гэтай сэсіі бюджэтам.

За апошнія тры гады дзяржаўны і мясцовы бюджэт разам узрос на 35,3 проц., дасягнуўшы 81 міл. руб., або 16 руб. на кожную душу насельніцтва нашае краіны.

Разьмеркаваньне сродкаў, якія паступілі ў бюджэт, адпавядае асноўнай задачы савецкага будаўніцтва. Так, асыгнаваньні на народную гаспадарку па абодвых бюджэтах пашырыліся за паказаны час на 61 проц.; выдаткі на сацыяльна-культурныя патрэбы ўзраслі на 56,8 проц. за той жа час, аднача сова з гэтым выдаткі на дзяржаўнае кіраўніцтва паменшыліся на 14 проц., што сьведчыць аб значным патаненьні нашага дзяржаўнага апарату.

Вынікі гаспадарчага будаўніцтва БССР за апошнія гады ў нашае гаспадарцы падкрэсьліваюцца лічбамі ва ўсіх галінах нашае гаспадаркі.

Калі мы возьмем сельскую гаспадарку, дык мы ўбачым, што пасяўная плошча таксама за гэтыя тры гады надзялася на 6,7 проц. Колькасьць пашні, не занятай пасевамі, паменшылася з 29 проц. да 26,8 проц. Значыцца, сельская гаспадарка ідзе ў бок пашырэньня пасеўнай плошчы.

Таксама вызначыўся рост колькасьці жывёлы: коняў—на 4,2 проц., буйнай рагатай жывёлы—на 6 проц., сьвіней—на 16,2 проц. Прадукцыя ўсёй сельскай гаспадаркі за тры гады ўзрасла на 24,3 проц. Гэта па галоўнейшых галінах сельскай гаспадаркі.

Аднача сова адбывалася ўзмацненьне аграмаджаных элемэнтаў у сельскай гаспадарцы за мінулы час. Ахоп каапэрацыяй за тры гады сельскага насельніцтва за адзін толькі год узрос з 25 проц. да 30,6 проц., мяркуецца, што гэты процант дасягне 41. Калгасы таксама павялічыліся колькасна. Калі іх было да пачатку 1927-28 г. 416 з 12780 сябрамі, дык за 8 мес. гэтага году арганізавалася 388 новых калгасаў з 2885 сябрамі.

У прамысловасьці ВСНГ за тры гады асноўны капітал павялічыўся з 33 да 53 міл. руб., або на 57 проц. Лік рабочых павялічыўся з 22,5 да 26,8 тысяч. Валавая прадукцыя ўзрасла з 83 да 108 міл. руб., альбо на 34 проц.

Наогул, па вестках ВСНГ, асноўны капітал у прамысловасьці падвоіўся супроць даваеннага. Праўда, гэта яшчэ не гаворыць за тое што тут усё добра абстаіць. Прамысловасьць на Беларусі яшчэ слабая, але-ж паказаныя лічбы сьведчаць аб шпаркім тэмпе, якім разгортваецца прамысловасьць, і папаўненьні асноўнага капіталу за кошт пабудовы новых фабрык і заводаў.

Разам з разьвіцьцём прамысловасьці за апошнія гады таксама інтэнсыўна разгортвалася электрыфікацыя на Беларусі. Агульны лік электрастанцый тры гады таму назад складаў 155, зараз — 171 станцыя. Асноўны капітал гэтых станцый павялічыўся з 4950 тыс. да 6 міл. 180 тыс. руб. Магутнасьць станцый за той жа самы тэрмін узрасла з 10 да 15 тыс. кілёват.

Пасрэдніцкі таваразварот з 1925-26 г. па 1927—28 г. таксама пашырыўся на 12,6 проц., пры гэтым удзельная вага дзяржаўнага і каапэрацыйнага сэктару ў таваразвароце павялічылася з 72 да 84,2 проц., за кошт выцясьненьня прыватніка.

Мы таксама маем значныя посьпехі ў справе культурнага разьвіцьця насельніцтва Рэспублікі. Ахоп школай дзяцей школьнага ўзросту ад 8 да 11 г. ужо дасягнуў 65 проц.

Вы ўжо ведаеце, што па цэламу шэрагу гарадоў і нават раёнаў, выдадзена абавязковая пастанова аб усеагульным навучаньні. Тэмп разгортваньня школ у нас наогул вельмі шпаркі. Прафтэхнічная асьвета таксама ў нас пашырылася: калі было 7.270 вучняў у 25-26 г. то ў 1927-28 годзе мы маем 10.823 вучні.

У дарэвалюцыйны час Менская губ. і ўвесь гэты край ня бачыў ніводнай вышэйшай школы. Зараз у нас ёсьць 4 вышэйшыя навучальныя ўстановы, у іх вучыцца 4 з палов. тысяч студэнтаў.

Па бальнічнай справе мы таксама маем посьпехі: калі адзін бальнічны ложак у 1925-26 г. прыходзіўся на 1370 душ насельніцтва, то ў 1927-28 годзе адзін ложак прыходзіцца на 1212 душ насельніцтва.

Магутнасьць электрычных станцый для грамадзкага ўжываньня значна пашырылася, калі ў 1925-26 годзе на 1000 душ насельніцтва яна складала 1,1 кілёват, то ў 27-28 годзе складае 1,9 кілёват.

Вось гэтыя кароткія лічбы, якія я прывёў, сьведчаць аб тым, што палітыка, якая праводзілася ўрадам на падставе дырэктыў, дала пасьпяховыя вынікі ва ўсіх галінах нашай гаспадаркі і культуры. Праўда, гэтыя посьпехі яшчэ не даюць падставы для таго, каб сказаць, што мы ўжо добра жывём, што мы ўжо здаволены і ў сельскай гаспадарцы і ў прамысловасьці, і на культурным вучастку, што ў нас усё добра.

Мы адзначаем хуткі тэм разьвіцьця нашай гаспадаркі, але гэтыя посьпехі нас яшчэ ня могуць здаволіць. Мы павінны працягваць у далейшым упартую барацьбу за пашырэньне гаспадаркі і ўзьняцьце культурнага ўзроўню насельніцтва.

Культурна-гаспадарчыя асаблівасьці Беларусі ў мінулым, слабае разьвіцьцё прамысловасьці, адсталыя формы вядзеньня сельскай гаспадаркі, аграрная перанаселенасьць, культурны заняпад яшчэ ня ліквідаваны поўнасьцю да гэтага часу. Калі мы параўнаем БССР з іншымі саюзнымі рэспублікамі, то мы ўбачым наступнае: у БССР на 1 душу насельніцтва ў 1926-27 г. прыходзілася прыбытку 12,9 руб., а па астатніх 6 саюзных рэспубліках у сярэднім—17,9 руб. на душу. Душавыя выдаткі ў 26-27 г. абодвых бюджэтаў складалі па БССР 14,1 руб. супроць 17 руб. у сярэднім па ўсіх саюзных рэспубліках.

Гэтыя лічбы сьведчаць нам аб тым, што мы яшчэ значна адстаём ад іншых саюзных рэспублік.

З гэтага вынікае што нам трэба на далейшы час яшчэ больш укладваць сродкаў у нашу народную гаспадарку, каб стварыць эканамічную базу для больш пасьпяховага разьвіцьця народнай гаспадаркі.

Пры гэтых абставінах яшчэ павялічваецца роля і дзяржаўнага бюджэту, як галоўнага распарадчыка сродкаў; тым больш увагі і адказнасьці патрабуе складаньне дзяржаўнага бюджэту на 1928-29 год.

ПАДАТКОВЫЯ КРЫНІЦЫ ДАХОДАУ.

Прыбытковыя крыніцы дзяржаўнага бюджэту на 28-29 год складаліся галоўным чынам з наступнага: сельска-гаспадарчы падатак, як аб'ект непасрэднага абкладаньня, потым сфэра гандлёва-прамысловай дзейнасьці, ад разьвіцьця якой залежыць разьмер прамысловага падатку, далей—дзяржаўная маёмасьць, у першую чаргу лес і аграмаджаны сэктар у галіне прамысловасьці і гандлю.

Ад сельскай гаспадаркі ў бюджэт непасрэдна паступае сельска-гаспадарчы падатак. Сельска-гаспадарчы падатак на 28-29 год павялічваецца.

Як праходзіць гэтае павялічэньне? За кошт чаго?

Закон, прыняты СНК і Прэзыдыумам ЦВК па сельска-гаспадарчаму падатку, на 28-29 год вызначае павялічэньне сельска-гаспадарчага падатку за кошт завастрэньня прагрэсіі адпадаткаваных зямельных гаспадарак, большага вучоту неземляробчых прыбыткаў і заработкаў, большае вызваленьне ад с-г. падатку беднаты. Так, калі ў бягучым годзе было вызвалена па с-г. падатку 24,1 проц. усіх гаспадарак, то на 28-29 г. аслабаняецца цалкам ад с. г. падатку 35 проц. усіх гаспадарак.

Наогул жа, уся сума сельска-гаспадарчага падатку, калі яна і павялічваецца ў агульных лічбах супроць бягучага году, то яна яшчэ не дасягае агульнай сумы сельска-гаспадарчага падатку за 24-25 год.; яна складае толькі 92 проц. апошняй.

Павялічаны сельска-гаспадарчы падатак на 1928-29 год дрэнна не адаб'ецца на сельскай гаспадарцы, і павялічэньне гэта трэба разглядаць як не аслабленьне сродкаў у сельскай гаспадарцы, а як пераразьмеркаваньне гэтых сродкаў праз бюджэт і накіраваньне іх на ўзмацненьне аграмаджаных элементаў сельскай гаспадаркі і накіраваньне сельскай гаспадаркі па шляху сацыялістычнага будаўніцтва.

Іншыя падаткі, вызначаныя па бюджэту, галоўнейшыя з іх прамысловы падатак і падаходны падатак. Прамысловы падатак, у тых лічбах, якія значацца ў бюджэце 1928-29 году, не расьце, а застаецца на ўзроўні стабільнасьці гэтага году.

Потым падатак са звароту каштоўнасьцяй зьнішчаецца, як самастойны падатак, а будзе ўлічвацца ў прамысловы падатак. Гэты падатак раней цалкам праходзіў па саюзным бюджэце. Так што да моманту зацьверджаньня бюджэту ў саюзных органах гэта пытаньне ўжо будзе цалкам вырашана, і па нашых падліках лічбы значна павялічацца.

Калі па старому закону лічыць прамысловы падатак, то ці застаецца ён на ўзроўні гэтага году, ці ўзрастае? Мы ў гэтым годзе ня выканалі цалкам прамысловага падатку па нашаму бюджэту—не дабяром па нашых падліках, каля 700.000 р.

Чым гэта тлумачыцца? Таваразварот у нас не скраціўся, а пашырыўся, Гэта тлумачыцца тым, што прыватны гандлёвы сэктар звужваецца, але эканамічная моц каапэрацыі ўзрастае, і таваразварот з прыватнага сэктару пераходзіць у каапэрацыю, а каапэрацыя ў нас са зваротам да 20.000 р. ніякага падатку ня плоціць.

— Такім чынам, на моцы льгот, даваемых каапэрацыі, агульная сума цалкам ня будзе выкачана. Калі браць тыя лічбы, якія будуць выкананы па бюджэту да канца году, то падатак дае па бюджэту ўзрост звыш 10 проц.

Усе, наогул, падаткі ўзрастаюць у бюджэце супроць мінулага году на 1,38 проц. і, па падліках, на адну душу насельніцтва прыходзіцца 4 р. 60 к. супроць 4 р. 13 к. у 1927-28 годзе.

Калі паглядзець разьмер падаткаў у іншых рэспубліках то там прыходзіцца на адну душу насельніцтва: па РСФСР — 6 р. 96 к., па Украіне— 7 р. 05 к., па ЗСФСР—5 р. 25 к. Ва ўсіх гэтых рэспубліках прыходзіцца больш, чым у нас. Адсюль і відаць слабасьць налогавых крыніц БССР, як вынік асаблівасьці народнага гаспадарчага жыцьця.

НЕПАДАТКОВЫЯ КРЫНІЦЫ ДАХОДАЎ.

Пераходзячы зараз да непадатковых даходаў, я агалашу тую дырэктыву, якую давала яшчэ 2-я сэсія ЦВК 8-га скліканьня. Яна пастанавіла:

„Для павялічэньня па дзяржаўнаму бюджэту ўдзельнае вагі неналогавых падаткаў, асабліва ад лясоў, у дзяржгандлю і прамысловасьці, адшукаць на працягу 1927-28 году спосабы ўзмацненьня да магчымай ступені рацыянальнай эксплёатацыі дзяржаўных лясоў БССР, а таксама прыняць захады да павялічэньня ў далейшым даходаў ад дзяржпрамысловасьці і гандлю“.

Мы маем, таварышы, павялічэньне лясных даходаў на будучы год на 2.500.000 р. супроць лічбы гэтага году, але ў лясной гаспадарцы яшчэ ня ўсё зроблена; лесаўпарадкаваньне па пляну які зацьвердзіў СНК, будзе ў асноўным выканана ў 1928-29 годзе, а да лесаўпарадкаваньня нельга было добра весьці гэтую гаспадарку так, як гэта ўжо плянам патрабуецца.

Мы бачым у нашай лясной гаспадарцы тэндэнцыю да зьніжэньня страявой драўніны. Так, калі ў 1924-25 годзе стваявога лесу было 54 проц., у 1925-26 г.—46 проц., у 1926-27 г.—44 проц., у 1927-28 г.—40 проц., у 1928-29 г.—38 проц.

У нас таксама былі перарубы ў лясной гаспадарцы. Для павялічэньня экспарту, для поўнай загрузкі нашых прадпрыемстваў, у паасобных акругах адводзіліся звыш плянавыя лесасекі. Каб ня зьніжаўся прыбытак ад лясной гаспадаркі ў далейшым, пастаноўлена, што папаўненьне і кампэнсацыя гэтых перарубаў павінна быць расцягнута на 10 год з тым, каб меншымі часткамі рубіць лес у далейшым. Разам з гэтым у нас ёсьць матар'ялы, якія сьведчаць аб няпоўным скарыстаньні прыросту лясоў.

Усё гэта ставіць у далейшым такую задачу: ня гледзячы на тое, што ў бюджэце на 28-29 год ёсьць павялічэньне даходаў ад лясоў, трэба і ў далейшым гэтае пытаньне яшчэ вывучаць, бо лясы зьяўляюцца галоўнейшай крыніцай у нашым бюджэце і даюць амаль што палову нашых даходаў. Таму трэба прыняць меры, каб лясная гаспадарка разьвівалася яшчэ больш шпаркім тэмпам.

Важнае значэньне маюць даходы ад нашай прамысловасьці. Частка прыбытку прамысловасьці адлічваецца ў бюджэт. У мінулым годзе адлічана ад прыбытку прамысловасьці 2750000 р., на 28-29 год лічба гэта павялічваецца на 761000 руб., альбо дае рост на 27,7 проц.

Другая сэсія дала дырэктывы аб тым, каб павысіць і замацаваць удзельную вагу непадатковых даходаў у бюджэце. Мы бачым, што калі ў 26-27 годзе непадатковыя прыбыткі займалі 59,6 проц., то на 27-28 год яны зьвізіліся на 57,9 проц. У зьвязку з гэтым сэсія завострыла сваю ўвагу на гэтым пытаньні. На наступны год удзельная вага стабілізуецца (57,2 пр.), калі ня лічыць папраўкі, якія бюджэтная камісія дала галоўным чынам па непадатковых падатках, гэта зн. ад лясоў.

АДЛІЧЭНЬНІ АД АГУЛЬНА-САЮЗНАГА БЮДЖЭТУ.

Ня гледзячы на значны ўзрост дзяржаўных прыбыткаў, на наступны год яны ня могуць пакрыць усіх нашых патрэб, якія выяўляе народная гаспадарка. У зьвязку з гэтым перад Саўнаркомам Саюзу было ўзьнята пытаньне аб павялічэньні адлічэньняў у наш бюджэт ад гэрбавага збору, які ідзе ў Саюзны бюджэт.

Саўнарком Саюзу папярэдне вырашыў гэта пытаньне, прызначыўшы для нашага бюджэту 12000000 адлічэньняў ад гэрбавага збору. Разам з гэтымі адлічэньнямі нашыя даходы складаюць суму 67897000.

Але далейшае ажыцьцяўленьне нашых плянавых мерапрыёмстваў, працяг якіх зьяўляецца неабходнай умовай для замацаваньня і паглыбленьня дасягнутых вынікаў у розных галінах гаспадарчага і культурна-сацыяльнага будаўніцтва, немагчыма пры паказанай суме даходаў нашага дзяржаўнага бюджэту. Дзеля гэтага СНК узьняў пытаньне аб тым, каб хадайнічаць перад Саюзным урадам аб даасыгнаваньні нам дадатковых сродкаў—да 21160600 руб.—замест 12000000 р. і падае гэтае пытаньне на зацьверджаньне сэсіі. Калі падлічыць гэтую суму, дык наш бюджэт выявіцца ў суме 77058313 руб., што дае рост супроць бягучага году на 29,2 проц.

РАЗЬМЕРКАВАНЬНЕ БЮДЖЭТНЫХ СРОДКАЎ.

У праэкце бюджэту агульная сума прыросту вызначаецца ў 18394844 р.

Як разьмяркоўваецца гэты прырост? Галоўная частка гэтага прыросту (56,9 проц.) ідзе на народную гаспадарку, і, такім чынам, удзельная вага выдаткаў на народную гаспадарку ў бюджэце значна павялічваецца. Калі ў 26-27 годзе ўдзельная вага гэтых выдаткаў была 28 проц., то ў наступным годзе яна складала ўжо 32 проц., а ў 28-29 годзе вызначаецца 37,6 процантаў.

На сацыяльна-культурныя патрэбы вызначаецца 21,5 проц. гэтага прыросту, і ўдзельная вага ў гэтым прыросьце ў бюджэце захоўваецца. Затое зьніжаюцца, як па ўдзельнай вазе, гэтак і па агульных лічбах, выдаткі на дзяржаўнае кіраваньне. Калі ў 27-28 годзе ўдзельная вага гэтых выдаткаў была 5,8 проц., то ў 28-29 годзе вызначаецца ўсяго 4,6 проц.

Фонды ў бюджэце на наступны год захоўваюць сваю ўдзельную вагу. Галоўныя з іх гэта—субвэнцыйны фонд, дапамога мясцовым бюджэтам, потым на беспрацоўных, рэзэрвовы фонд СНК, фонд дапамогі друку і, нарэшце, сродкі, якія перадаюцца мясцовым бюджэтам і праходзяць, як адлічэньні.

З тых лічбаў, якія я вам агаласіў, мы бачым, што лінія, якая была дана зьездам саветаў і апошняй сэсіяй аб разьмеркаваньні сродкаў, выконваецца, і гэтая лінія ў бюджэце выразна вызначаецца.

(Працяг дакладу на 2-й стар.).

Чырвоная армія здольна абараніць СССР.

РАБОЧЫЯ І СЯЛЯНЕ—РОДНАЕ НЕПАДЗЕЛЬНАЕ ЦЭЛАЕ З СВАЕЙ АРМІЯЙ.

ШТО ПАКАЗАЛІ КІЕЎСКІЯ МАНЭЎРЫ.

ЗАГАД ТАВ. ВАРАШЫЛАВА.

КІЕЎ, 16-IX. У зьвязку са сканчэньнем кіеўскіх манэўраў агалошан загад Рэвалюцыйнага Вайсковага Савету СССР за подпісам Варашылава.

У загадзе зазначана: «Вялікія манэўры Рабоча-Сялянскае Чырвонае арміі скончаны. Ацэнка іх вучэбных вынікаў наперадзе. Аднак, ужо цяпер можна зазначыць, што адказныя задачы баявое і палітычнае падрыхтоўкі, якія былі пастаўлены перад Чырвонай арміяй Рэвалюцыйным Вайсковым Саветам, выкананы палком і поўнасьцю. Сіла і моц Чырвонае арміі ня толькі ў разьвіцьці сваіх унутраных магчымасьцяй, але таксама і ў самай шчыльнай сувязі з савецкаю грамадзкасьцю. Манэўры паказалі, што інтарэсы Чырвонае арміі блізкі сэрцу працоўных. Манэўры паказалі разам з тым, што шырокая пралетарская грамадзкасьць навучылася прыстасоўваць сваю працу да абслугоўваньня манэўруючых часьцей у палявых умовах».

«Вялічэзнае значэньне манэўраў,—зазначана далей у загадзе,—у тым, што яны далі ўдалыя прыклады правільнага, здольнага карыстаньня тэхнічнымі сродкамі. Пяхота апэравала на манэўрах упэўнена, коньніца паказала, што яна ўмее змагацца таксама ў мешаных радох. Апараты авіяцыі па сваім размаху і складанасьці перасягнулі ўсё, што мы мелі на мінулых манэўрах. Вайскова-паветраныя сілы справіліся добра з сваімі задачамі».

„Ад імя Рэвалюцыйнага Вайсковага Савету,—кажа ўрэшце загад, — абвяшчаю ўсяму чырвонаармейскаму, камандному, палітычнаму і адміністрацыйнаму складу ўдзячнасьць“.

ЧЫРВОНААРМЕЙЦЫ ДЗЯКУЮЦЬ ПРАЦОЎНУЮ ГРАМАДЗКАСЬЦЬ ЗА ЎВАЖЛІВАСЬЦЬ.

КІЕЎ, 17-IX. У адозьве Рэвалюцыйнага Вайсковага Савету СССР да рабочых, сялян і ўсіх працоўных Кіеўшчыны, Валыншчыны і Бярдзічаўшчыны зазначана: партыйныя, савецкія і грамадзкія арганізацыі ўзялі непасрэдны ўдзел у справе найлепшага правядзеньня манэўраў і падалі вялікую дапамогу Чырвонай арміі. Ва ўсіх раёнах манэўраў рабочыя і сяляне абкружалі сваю армію прыхільнасьцю і ўважлівасьцю. Скончыўшы манэўры, чырвонаармейцы і камандны склад перад адыходам на месца сталага расквартэраваньня пасылаюць глыбокую ўдзячнасьць і братэрскае прывітаньне рабочым і сялянам Кіеўшчыны, Валыншчыны і Бярдзічаўшчыны, а таксама ўсім арганізацыям і працоўным, якія бралі ўдзел у манэўрах.

„Советский Север“ адшуканы

УДЗЕЛЬНІКІ ЭКСПЭДЫЦЫІ ЦЭЛЫ І ЗДАРОВЫ.

МАСКВА, 17-8. Камітэт па арганізацыі дапамогі трансарктычнай экспэдыцыі на самалёце «Советский Север» атрымаў тэлеграфнае паведамленьне камандзіра самалёту Валынскага аб месцы, дзе знаходзіцца экспэдыцыя. Лётнікі Валынскі і Кошалеў і аэранавігатар Радзэвіч знаходзяцца ў Уэлене, начальнік экспэдыцыі Красінскі з бортмэханікам Барысенкам накіраваліся на шкуне да самалёту.

Камітэт разаслаў тэлеграмы спыніць усю падрыхтоўчую працу па адшуканьні экспэдыцыі.

Валынскі паведаміў, што 22-25 жніўня экспэдыцыю захапіў моцны шторм ля Калючынскае губы. Шторм папсаваў самалёт, на якім нельга больш ляцець. Экспэдыцыя прымушана была ісьці пешкі па тундры і па ўзьбярэжжы блізка 300 кілёметраў, часам карыстаючыся запасамі мясцовых жыхароў. Недалёка ад „Сэрца-камень“ Красінскі загадаў Валынскаму, Кошалеву і Радзэвічу ісьці далей, а сам разам з Барысенкам на сустрэчнай шхуне накіраваўся да самалёту. 15 верасьня група Валынскага прыбыла на параход „Ставрополь“, адкуль была дадзена тэлеграма аб здарэньні.

Падрабязнасьцяў аб папсаваньні самалёту няма, але бясспрэчна, што пра далейшы шлях па намечаным маршруце ня можа быць і гутаркі. Умовы ўзьбярэжжа Паўночнага Лёдавага акіяну не даюць магчымасьці заняцца папраўкаю і рамонтам самалёту мясцовымі сродкамі.

Старшыня камісіі дапамогі „Советскому Северу“ тав. Гроза ў гутарцы з прадстаўнікамі друку заявіў, што дасягнуўшы Калючынскае губы «Советский Север» зрабіў вялікую справу. Гэтая перамога—так нялёгка дасягнутая—будзе штуршком да далейшых посьпехаў новых экспэдыцый на недасяжных межах Паўночнага Лёдавага акіяну.

Трэцяя Сэсія ЦВК БССР VIII скліканьня.

Працяг дакладу тав. Мікуліча.

ВЫДАТКІ НА ПРАМЫСЛОВАСЬЦЬ.

З выдаткаў на народную гаспадарку я спынюся на выдатках прамысловасьці ў першую чаргу. Гэтыя выдаткі займаюць значнае месца—11.300.000 руб.—і даюць рост супроць мінулага году на 74,2 проц.

Суадносіны нашай прамысловасьці з бюджэтам таксама мяняюцца ў спрыяючы дзеля прамысловасьці бок.

Калі ў 26-27 г. у бюджэт сродкаў ад прамысловасьці ішло 2.382.000 р., бюджэт даваў 3.795.000 руб., значыцца сальдо ў карысьць прамысловасьці на 28-29 г. за выключэньнем таго, што прамысловасьць аддае, будзе 7.005.000 руб., а цяпер сальдо ў карысьць прамысловасьці было 3124000 руб.

Акрамя гэтых сродкаў, якія вызначаны ў бюджэце, СНК ўзьнята хадайніцтва аб тым, каб нам было асыгнавана з саюзных сродкаў 4,5 міл. р. на пабудову фабрыкі штучнага шоўку.

Калі лічыць усе гэтыя сродкі, дык нашай прамысловасьці якая знаходзіцца ў веданьні ВСНГ, можна разгарнуць праграму будаўніцтва на будучы год на 33.175.000 руб., сюды ўваходзяць і свае ўласныя сродкі прамысловасьці і іншыя крыніцы па-забюджэтныя, як банкаўскі доўгатэрміновы крэдыт.

ВЫДАТКІ НА СЕЛЬСКУЮ ГАСПАДАРКУ.

Другое галоўнае месца ў нашым бюджэце—гэта асыгнаваньні, якія прадугледжваюцца па бюджэту на сельскую гаспадарку. На сельскую гаспадарку па праэкту прадугледжваецца 12.826.000 руб.; гэта ня ўлічваючы выдаткаў на апарат НКЗему і сацыяльна-культурныя выдаткі, праходзячыя па каштарысу НК Земляробства. Акрамя гэтага ашчэ ў сельскую гаспадарку ідуць сродкі з мясцовых бюджэтаў—2.433.000 руб.; застаюцца па бюджэту на мэліярацыю—4.017.000 руб., а ў гэтым годзе было 1.625.000 руб. Потым спэцыяльныя сродкі НКЗ—482.000 руб. і крэдытаваньне сыстэмы сельгаскрэдыту—19.800 р. Усяго на сельскую гаспадарку намячаецца на будучы год 39.568 тыс. руб.

На сельскую гаспадарку на будучы год сродкі будуць выдаткоўвацца дзеля выкананьня наступных асноўных задач у галіне сельскай гаспадаркі:

1. Узмацненьне рэканструктыўнага працэсу ў сельскай гаспадарцы шляхам інтэнсіфікацыі правядзеньня землеўпарадкавальных і мэліярацыйных работ і механізацыі сельска-гаспадарчай вытворчасьці.
2. Максымальна магчымае падвышэньне прадукцыйнасьці сельскай гаспадаркі, праз падвышэньне ўраджайнасьці хлеба і падвышэньне якасьці жывёлагадоўлі.
3. Узмацненьне першапачатковай перапрацоўкі сельска-гаспадарчых прадуктаў шляхам адпаведнай індустрыялізацыі прадпрыемстваў.
4. Пашырэньне сельска-гаспадарчай вытворчасьці ў напрамку развіцьця сельска-гаспадарчага экспарту і стварэньне больш моцнай сыр'явой базы для індустрыі.
5. Павялічэньне ўдзельнай вагі аграрнага сэктару ў сельскай гаспадарцы.

Калі ўзяць фінансаваньне сельскай гаспадаркі толькі па дзяржбюджэту БССР, дык мы бачым, што выдаткі на лясную гаспадарку займаюць галоўнае месца. Вы бачыце, што тут узрост на землеўпарадкаваньне, на жывёлагадоўлю, на іншыя мерапрыемствы, фінансаваньне сельска-гаспадарчай крэдытнай сеткі, крэдытаваньне бядняцкіх гаспадарак, калгасаў, саўгасаў.

На калгасы прызначана 800.000 р. супроць 700.000 руб., на беднату—600.000 руб., на фінансаваньне сельска-гаспадарчай крэдытнай сеткі 2.400.000 руб., на лясную гаспадарку—4.029.000 руб., на земляробства і жывёлагадоўлю—2.856.000 руб. і інш.—3.197.000 руб.

Тут ямчэ наконт бядняцкага фонду трэба адзначыць, што ўсе таварышы [illegible] ня толькі—[illegible] у насельніцтву серадняцкаму [illegible] тэрміновы крэдыткі, якія ўзыходзяць [illegible] ня ідуць у [illegible] на папаўненьне [illegible] што бядняцкі [illegible] пашыраецца і [illegible] бюджэту толькі [illegible] летам намячаецца [illegible] так што гэты [illegible] складае фактычна [illegible] наогул [illegible] правадзіцца [illegible] галоўным чынам, [illegible] часткі насельніцтва [illegible] выдаткі па [illegible] будучы год па [illegible] 6.000.000 руб. [illegible] што выдаткі на [illegible] займаюць першае [illegible] выдаткі па прамысловасьці.

ГАНДЛЁВЫЯ ВЫДАТКІ.

Выдаткі на гандаль галоўным чынам ідуць на капітальныя ўкладаньні, на пабудову такіх мерапрыемстваў, [illegible] экспарт, якія далі-б [illegible] становішча з [illegible] тых вырабаў [illegible] якія можам збываць [illegible] неабходныя. На фінансаваньне [illegible] кааперацыю ўсяго [illegible] год 5.566.000 [illegible] па рэспубліканскаму бюджэту і па саюзнаму [illegible] руб. Потым мясцовы бюджэт, [illegible] тэрміновы крэдыт. [illegible] мерапрыемствы, якія [illegible] на гэтыя выдаткі [illegible] у Аршаншчыне бэконна-халадзільнага заводу, які намячаецца скончыць у 1928-29 г. Потым пабудова хлебазаводаў. Па пляну, які прыняты СНК, намячаецца, што ва ўсіх акруговых гарадох у наступным годзе будуць хлебныя заводы. Гэтым палепшыцца становішча гарадзкога насельніцтва, бо будзе магчымасьць прадаваць хлеб і лепшай якасьці, чым гэта робіцца сучаснымі спосабамі.

ВЫДАТКІ НА КААПЕРАЦЫЮ.

На палепшаньне становішча саматужна-прамысловай кааперацыі СНК вызначае каля 200.000 руб. Прадугледжваюцца асыгнаваньні таксама і на сельгас. кааперацыю, якая патрабуе дапамогі з боку бюджэту. На савецкую кааперацыю сродкі не вызначаюцца. Яна ўжо эканамічна мацнее за кошт зьбіраньня паявых сродкаў доўгалетняй працай, зьніжэньнем на патрэбныя накладныя выдаткі і можа абыйсьціся без дапамогі з боку бюджэту.

ВЫДАТКІ НА САЦЫЯЛЬНА-КУЛЬТУРНЫЯ ПАТРЭБЫ.

На культурна-сацыяльныя выдаткі галоўнае месца займаюць выдаткі па каштарысу НКАсьветы. Там больш 3.300.000 р. ідзе на пабудову і абсталяваньне Універсытэту супроць 1.600.000 руб., атрыманых у гэтым годзе.

Важным выдаткам на сацыяльна-культурныя патрэбы зьяўляецца палепшаньне матар'яльнага забесьпячэньня вучняў. Многія таварышы чыталі той дэкрэт, які быў выдан ЦВК Саюзу. Згодна гэтаму дэкрэту, значна павялічваюцца стыпэндыі—з 19 да 30 руб. па вышэйшых навучальных установах і па іншых таксама падвышаецца стыпэндыя адпаведным чынам.

Зразумела, што дзеля таго, каб павялічваць разьвіцьцё нашай гаспадаркі, як у галіне прамысловасьці, так і па сельскай гаспадарцы, каб выканаць усе тыя задачы, якія прызначаны і зьездамі і папярэднімі сэсіямі, акрамя сродкаў яшчэ неабходны нам і сілы, неабходны нам і тыя людзі, якія-б добра працавалі. І таму паляпшаецца і склад вышэйшых навучальных установ у тым сэнсе, што дзеля таго, каб рабочыя і сяляне, асабліва з беднаты, мелі магчымасьць вучыцца, Урадам павялічана стыпэндыя. Гэта таксама дасьць магчымасьць падрыхтаваць новыя кадры тэхнічных кваліфікаваных працаўнікоў для больш шпаркага разьвіцьця нашай народнай гаспадаркі.

Павялічэньне зарплаты прафэсуры і выкладчыкам у школах і стыпэндыя даюць прырост па каштарысу НК Асьветы каля 800000 р. супроць бягучага году. Усяго на сац.-культурныя патрэбы на 28-29 год маецца ўзрост без пабудовы Універсытэту на 26,7 проц. Акрамя гэтага на палепшаньне матар'яльнага становішча навучальных установ, а таксама і абсталяваньня, потым на папаўненьне падручнікамі і г. д.

НА АХОВУ ЗДАРОЎЯ.

На ахове здароўя галоўныя асыгнаваньні, якія даюць прырост на 12,8 проц., ідуць у напрамку паляпшаньня якасьці абслугоўваньня насельніцтва мэдычнай дапамогай і некаторага павышэньня ставак зарплаты некаторым групам мэдычнага пэрсаналу.

АДМІНІСТРАЦЫЙНА-КІРАЎНІЧЫЯ ВЫДАТКІ.

Цяпер наконт адміністрацыйна кіраўнічых выдаткаў. Дырэктывы былі, каб на будучы год выдаткі на кіраўніцтва не давалі-б павышэньня супроць таго, што прызначана па нашаму каштарысу.

Але-ж па некаторых ведамствах усё-ж ёсьць павышэньне.

Напрыклад, па НК Гандлю, каб лепш весьці працу па загатоўцы сыравіны, патрабавалася павялічэньне апарату. Таксама павялічаны сродкі на Рабоча-Сялянскую Інспэкцыю, на яе акруговыя аддзелы. Таварышы ведаюць, што там да гэтага часу быў толькі адзін працаўнік. Вядома, што вока Рабоча-Сялянскай Інспэкцыі павінна ўсё больш і больш глядзець за тым, каб лепш вялася праца на мясцох, каб патрабаваньні рабочых і сялян лепш здавальняліся і таму пашыраны некаторыя выдаткі на палепшаньне працы.

Так што, калі вы возьмеце ў агульнай лічбе, то ёсьць невялікі ўзрост на 133000 р.—на суму 5000000 руб., што складае 2,2 проц.

Удзельная-ж вага адм. выдаткаў значна зьніжаецца. Так што з фармальнага боку выходзіць, што як быццам гэтая дырэктыва ня выканана цалкам, але гэта тлумачыцца дадатковымі дырэктывамі, якія ўсклала абавязкі на паасобныя наркаматы, што выклікала павялічэньне выдаткаў па гэтых наркаматах.

ДАПАМОГА МЯСЦОВАМУ БЮДЖЭТУ.

Некалькі слоў наконт мясцовых бюджэтаў. Па бюджэту таксама назначаецца 3 міл. рублёў у якасьці субвэнцыі на дапамогу мясцовым бюджэтам. Нашыя мясцовыя бюджэты, як акруговыя, так і раёнаыя і сельскія, там, дзе яны існуюць, яшчэ ня могуць балянсаваць свае выдаткі за кошт тых прыбыткаў, якія яны зьбіраюць на сваіх абшарах. І гэта патрабуе дапамогі з боку дзяржаўнага бюджэту.

СНК у сваім праэкце вызначае гэтую дапамогу ў 3000000 (3 міл.) р. і прыдае гэтай дапамозе мэтавае прызначэньне: гэта на школьнае будаўніцтва, на ажыцьцяўленьне 50 проц. пляну, 765000 рублёў, на дарожнае будаўніцтва (50 проц. пляну), 1035000 р. на зарплату настаўнікам, галоўным чынам сельскіх школ—1100000 р. і на бяспрытульнасьць—100000 руб., усяго такім чынам 3000000 р.

Пры такой дапамозе у 3000000 р. мясцовыя бюджэты па рэспубліцы ў сярэднім дадуць рост да 8 проц. на будучы год. Рост мясцовага бюджэту [illegible] дзяржаўнага бюджэту. Праўда, тут трэба адзначыць, што яшчэ ня ўсе мажлівасьці скарыстаны на мясцох, каб пашырыць за кошт павялічэньня прыбыткаў і выдаткі па мясцоваму бюджэту.

КРЭДЫТНЫЯ СРОДКІ.

Акрамя выпушчаных на бюджэту сродкаў, якія ідуць у нашу народную гаспадарку, ёсьць сродкі, якія даюцца па крэдыту. Усяго на 1-е кастрычніка [illegible] народнай гаспадаркі [illegible] крэдытным установам у той час, калі [illegible] 115000000 р., яна складала на той-жа тэрмін у мінулым годзе 78000000 р., а ў 26 г.—47000000 р. Мы бачым, што і дапамога з боку крэдыту таксама шпаркім тэмпам узрастае і дапамагае тым сродкам, якія даюцца па бюджэту.

СРОДКІ АД НАСЕЛЬНІЦТВА.

Цяпер наконт [illegible] якія даваліся [illegible] па ўцягненьню [illegible] насельніцтва як у [illegible] і іншыя дзяржаўныя і кааперацыйныя каналы. Мы [illegible] значнае, што [illegible] і кааперацыйныя [illegible] гэтага году [illegible] складаўшы [illegible] руб. Сума [illegible] значна павялічылася [illegible] ў сучасны момант [illegible] больш 6 міл. рублёў.

[illegible] праводзіцца [illegible] пазык. За гэты бягучы год (27-28) распаўсюджана дзяржаўных пазык на суму звыш 5000000 р., з іх 2700000 р. па гарадох, сярод рабочае клясы і сяброў прафсаюзаў, гэта пазыка індустрыялізацыі народнае гаспадаркі; потым была распаўсюджана пазыка ўзмацненьня сельскай гаспадаркі ў суме каля 2 з пал. міл. рублёў.

Гэта гаворыць аб тым, што наша дзяржава праз пазыкі таксама атрымала значныя сродкі ад насельніцтва.

Вы ўсе ведаеце аб тым, што зараз выпушчана другая пазыка індустрыялізацыі народнай гаспадаркі, адзіная пазыка, як для гораду, так і для вёскі. Калі распаўсюджвалася пазыка ўзмацненьня сялянскай гаспадаркі, то сярод сялянства былі выказаны такія думкі, што гэта пазыка горшая, чым пазыка індустрыялізацыі, якая распаўсюджвалася сярод рабочае клясы, і як быццам дае лепшыя вынікі, і было выказана такое пажаданьне, каб пазыкі выпускаліся на аднолькавых умовах і для рабочае клясы і для сялянства.

Гэтая думка была прынята пад увагу і ў гэтым годзе выпушчана другая пазыка індустрыялізацыі народнае гаспадаркі, адзіная як для гораду, так і для вёскі. Усяго на паўміліярда па Саюзу, а па нашай рэспубліцы арыентыровачна вызначана 5200000 руб.

І вось лёзунг аб месячным заработку на пазыку, які быў высунуты перадавымі пралетарыямі, быў падтрыманы ва ўсіх гарадох Беларусі сярод рабочае масы. На сёнешні дзень мы бачым, што толькі падпіска сярод рабочых і членаў саюзу перавысіла гэтыя 5200000 руб. Зараз чарга за вёскаю.

Трэба будзе так паставіць работу, каб кожная вёска ведала аб гэтых пазыках, аб іх выгадзе і магла-б удзельнічаць сваімі зьберажэньнямі таксама актыўна, як рабочыя гораду ў сацыялістычным будаўніцтве, бо гэты заём цалкам ідзе, як надзвычайны прыбытак па саюзным бюджэце і вызначаецца на фінансаваньне народнай гаспадаркі і ні на якія іншыя кіруючыя выдаткі ня ідзе.

Сяляне ў мінулай пазыцы ўдзельнічалі ў суме 2.400.000 руб., калі ня было растэрміноўкі. Зараз даецца растэрміноўка на 8 месяцаў. Я думаю, што лічбы будуць яшчэ павышаны з боку сялян.

Лепшы ўраджай у гэтым годзе як на жыта, так і на яравіну будзе садзейнічаць таму, каб гэта пазыка сярод сялян распаўсюджвалася шырэй, трэба толькі добра і шырока растлумачыць мэту і ўмовы яе. Як я казаў, у гэтым годзе мы ўкладаем у сельскую гаспадарку 40.000.000 руб. З дапамогаю сродкаў ад пазыкі на будучы год можна будзе больш павялічыць.

Вось, т-шы, тая кароткая характарыстыка бюджэту, тыя дасягненьні, якія мы маем на наступны год.

Дасканала на ўсіх тых лічбах, якія вызначаны, я ня мог, зразумела, затрымлівацца. Я вызначыў толькі галоўнейшае як па прыбытковай так і па выдатковых частках нашага бюджэту.

Група членаў ЦВК на пасяджэньні Сэсіі.

ЗАКЛЮЧЭНЬНЕ.

Рост бюджэту на 29 проц. і сума—77.000.000 руб. зразумела ня значыць, што нас цалкам задавальняе. Як на СНК, так і на бюджэтнай камісіі, якая працавала 3 дні, былі высунуты яшчэ дадатковыя запатрабаваньні аб даасыгнаваньні яшчэ на тую ці іншую галіну народнай гаспадаркі, ці на сацыяльна-культурныя запатрабаваньні.

Бясспрэчна, і на далейшае патрэбна, каб і Сэсія ЦВК дала дырэктывы таксама, аб яшчэ большым уцягненьні свабодных сродкаў насельніцтва, як у ашчадныя касы ўзаём, уклады ў капэрацыю і г. д. Апроч гэтага, стаіць вялікая задача перад рабочымі і сялянамі праз актыўны ўдзел у савецкім будаўніцтве сабраць поўнасьцю і выканаць тыя асноўныя пляны, якія прадугледжаны па бюджэту 28-29 году, на наступны год. Тут неабходна прыняць усе захады, да своечасовага збору сродкаў па бюджэту што дасьць магчымасьць своечасова ажыцьцяўляць і самыя пляны гаспадарчага і культурнага будаўніцтва.

Разам з гэтым рабочыя і сяляне павінны актыўна ўдзельнічаць у самым будаўніцтве, правяраць, каб кожная капейка, якая прызначана па бюджэту пайшла па свайму прамому прызначэньню, каб яна добра і эканомна скарыстоўвалася, каб яна давала найлепшы эфэкт.

Толькі пры актыўным удзеле рабочых і сялян гэты вялікі плян, асноўны плян усяе народнае гаспадаркі на будучы год, будзе выкананы цалкам, так як мы выканалі бюджэт за 26-27 год, як мы спадзёмся выканаць яго за бягучы 27-28 год, на 100 проц. і бяз усякіх перашкод.

Рэглямант працы сэсіі.

Пасяджэньне Сэсіі праводзіцца ад 11 гадз. да 3 гадзін дню і ад 6-й гадз. да 9 гадз. увечары; дакладчыкам для дакладу—паўтары гадзіны; садакладчыкам—па 40 хвілін; у спрэчках—1 раз 10 хвілін, другі раз—5 хвілін; заключнае слова—для дакладчыка—30 хвілін., для садакладчыка—15 хв.; слова для прапаноў—3 хвіл.; па асабістых пытаньнях слова для заяў даецца ў канцы пасяджэньня на 3 хвіл.: запытаньні і прапановы падаюцца ў пісьмовай форме ў Прэзыдыум ЦВК; кожная група членаў і кандыдатаў ЦВК у колькасьці ня менш 25 чал. мае права па пытаньнях Сэсіі ЦВК выставіць свайго дакладчыка.

Зьмены ў складзе прэзыдыуму ЦВК.

У сувязі з пераходам на працу ў РСФСР тав. Перапечка, у якасьці члена Прэзыдыуму ЦВК БССР, высоўваецца сучасны старшыня ЦСПСБ т. Рыжоў, Якаў Паўлавіч. Тав. Рыжоў—рабочы, мае звыш 10 год партыйнага, савецкага і прафсаюзнага стажу на ўсякіх адказных пасадах у розных мясцох. Ён працаваў у Віцебску, доўгі час працаваў на партыйнай працы ў Менску.

ДЗЕНЬНІК СЭСІІ.

16 і 17 верасьня адбываліся спрэчкі па дакладу т. Мікуліча. Выказалася 35 прамоўцаў. Вялікую актыўнасьць выявілі нізавыя работнікі—рабочыя і сяляне.

У спрэчках аб бюджэце выступіў Старшыня СНК БССР т. Галадзед. Адбылося заключнае слова т. т. Калніна і Мікуліча.

У канцы вячэрняга пасяджэньня Сэсія заслухала даклад тав. Буніна аб мясцовым бюджэце.

На III-й Сэсіі ЦВК БССР VIII-га скліканьня.

Сёньня, 18-га верасьня 1928 г., а 11 гадзіне раніцы, у памяшканьні клюбу імя Карла Маркса, адбудзецца чарговае пленарнае пасяджэньне Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР.

ПАРАДАК ДНЮ:

Даклад тав. ХАЦКЕВІЧА аб масавай працы саветаў.

Сакратар Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР
А. Хацкевіч.

Рэальныя „дасягненьні" перамоў аб Рэйне.

Вынікі 3-е жэнеўскае нарады.

ЖЭНЕВА, 17-9. Учора пасьля трэцяе пяцігадзіннае нарады 6-ці дзяржаў агалошана афіцыйнае паведамленьне, у якім зазначаецца, што на канфэрэнцыі дасягнута згода па такіх трох пытаньнях: 1) аб пачатку афіцыйных перамоў наконт дачаснай эвакуацыі Рэйнскае вобласьці (пытаньне ўзьнята Нямеччынаю); 2) аб патрэбе канчаткова ўпарадкаваць рэпарацыйную праблему і заснаваць для гэтага камісію экспэртаў 6-ці дзяржаў (г. зн. далучаючы і Японію); 3) аб прынцыпе заснаваньня камісіі пагодненьня. Склад, кампэтэнцыя і тэрмін правамоцнасьці гэтае камісіі будуць устаноўлены ў парадку перамоў між урадамі. Час пачатку перамоў аб заснаваньні гэтае камісіі пакуль што яшчэ не назначан.

У колах нямецкае дэлегацыі завяраюць, што гэты вынік не азначае залежнасьці пытаньня аб эвакуацыі ад пытаньняў аб рэпарацыях і кантролі, і разглядаюць, як сур'ёзнае дасягненьне, як юрыдычнае прызнаньне дзяржавамі права Нямеччыны дамагацца дачаснае эвакуацыі Рэйнскае вобласьці. Усё-ж-такі ў палітычных колах разумеюць, што Францыі ўдалося ў новай форме замацаваць узаемную залежнасьць гэтых трох праблем, зацяжны разгляд якіх, не абумоўлены пакуль што ніякім часам, надоўга адкладзе эвакуацыю 2-е зоны і забясьпечыць Францыі магчымасьць не сьпяшаючыся скончыць фартыфікацыйную працу.

Напэўна падцьвярджаецца, што ў першай стадыі перамоў Мюльлер, абапіраючыся на пасрэдніцтва некаторых дзеячоў 2-га Інтэрнацыяналу, спрабаваў дамагчыся, як мінімуму, эвакуацыі другое зоны бяз ніякае кампэнсацыі. Аднак, ён прымушан быў адмовіцца ад гэтага патрабаваньня, бо французская дэлегацыя пры дзейным удзеле Поля Бонкура высунула ў адказ праэкт кантролю над Рэйнскаю вобласьцю, які будзе ажыцьцёўлен дзяржавамі, удзельнымі ў Лёкарнскім угаворы.

Францыя дыктуе Нямеччыне свае ўмовы.

ПАРЫЖ, 15-9. „Эко-дэ-Пары" зьмяшчае падрабязнасьці абмеркаваньня ў французскай радзе міністраў жэнеўскіх перамоў.

Рада міністраў адзначыла, што між 5-цю дзяржавамі, зацікаўленымі ў пытаньні аб акупацыі Рэйнскае вобласьці (г. зн. між Францыяй, Англіяй, Бэльгіяй і Італіяй, з аднаго боку, і Нямеччынаю—з другога), дасягнута поўная згода, што немагчыма весьці такія перамовы аб спыненьні акупацыі, якія ня былі-б зьвязаны з перамовамі аб нямецкіх рэпарацыях і міжсаюзьніцкіх даўгох. У зьвязку з гэтым, французскі ўрад ставіць Нямеччыне запытаньне, ці возьме яна на сябе абавязацельствы Францыі па міжсаюзьніцкіх даўгох і, прыгэтым, у якіх размерах і з якімі гарантыямі. Апроч таго, выпрацаван праэкт згоды агульнага характару.

Далей рада міністраў ухваліла праэкт заснаваньня камісіі фінансавых і юрыдычных экспэртаў для вывучэньня рэпарацыйнага пытаньня, а таксама адобрыла ўмовы, па якіх магла-б быць заснавана ў Рэйнскай вобласьці камісія па абсьледаваньні і разглядзе непаразуменьняў. Нарэшце ўхвалена надаць Нямеччыне ініцыятыву канкрэтных прапаноў аб кампэнсацыі з боку Нямеччыны за дачасны вывад войска з Рэйнскае вобласьці.

Польшча ў позе пакрыўджанае

ВАРШАВА, 15-9. Наконт жэнеўскіх перамоў 5-ці дзяржаў аб эвакуацыі Рэйнскае вобласьці „Газэта Варшавска" адкрыта заяўляе, што Польшча пацярпела ў Жэневе паражэньне.

«У Жэневе,—зазначае газэта,—абмяркоўваецца цяпер пытаньне наконт зьмены ўмоў Вэрсальскага ўгавору, пад якім ёсьць подпіс Польшчы. Абмеркаваньне адбываецца пры ўдзеле далёкае Японіі. Польшча не дапушчана. Такія варункі сьведчаць аб прынцыповым паражэньні нашае замежнае палітыкі».

Нямецкі ўрад згодзен з пастановамі нарады.

БЭРЛІН, 16-9. Учора адбылося пасяджэньне габінэту, на якім абмяркоўваліся два пісьмовыя даклады рэйхсканцлера Мюльлера наконт жэнеўскіх перамоў. Габінэт аднадушна адобрыў паводзіны нямецкае дэлегацыі ў Жэневе.

Водлуг афіцыёзнага паведамленьня, габінэт прытрымліваўся таго погляду, што Нямеччына згаджаецца з [illegible]ваньнем камісіі пагодненьня, [illegible] зразумелым, што пра[illegible] тае камісіі працягнецца [illegible] году. Габінэт адобрыў і [illegible] рэпарацыйнае камісіі «з прычыны таго, што пытаньне аб рэпарацыях павінна абмяркоўвацца асобна ад пытаньня аб эвакуацыі Рэйнскае вобласьці».

Пачаўся кляўзэнбурскі працэс.

ЗАКОННЫЯ ХАДАЙНІЦТВЫ АБАРОНЫ АДХІЛЕНЫ.

ВЕНА, 15-9. Як паведамляюць з Бухарэсту, першы дзень працэсу дзеячоў румынскага рабочага руху ў Кляўзэнбурскім ваенным судзе быў запоўнен чытаньнем акту абвінавачаньня. З прычыны таго, што шмат галоўных сьведак ня выклікана, абарона падала хадайніцтва адкласьці працэс і дапоўніць сьпіс сьведак. Абарона зазначала пры гэтым, што акт абвінавачаньня не адрозьнівае Міжрабпому ад МОПР'у.

Пасьля адхіленьня ўсіх хадайніцтваў распачаўся пераклад акту абвінавачаньня на вэнгерскую мову, які заняў увесь другі дзень працэсу.

ПОЛЬСКІ ШПІЯНАЖ НА ТЭРЫТОРЫІ ЛІТВЫ.

КОЎНЯ, 15-9. Як паведамляе літоўскі друк, у Каньшадарскім раёне арыштавана польская шпіёнская арганізацыя з 7-мі чалавек. Адзін з арыштаваных—польскі абшарнік Данішэўскі, які прыехаў у 1926 годзе ў Літву з Вільні па даручэньні польскае разьведкі. Арганізацыя падтрымлівала сувязь з капітанам польскае службы Сьнюкасам у Кроках, з паручыкам Залеўскім у Вільні і інш.

Дасягненьні ў савецка-амэрыканскім гандлі.

ПАЛІТЫКА НЯПРЫЗНАНЬНЯ ШКОДЗІЦЬ ДЗЕЛАВЫМ СУВЯЗЯМ.

НЬЮ-ЁРК, 15-9. Прэса Хэрста зьмяшчае перадавіцу пад загалоўкам—„тайны дыплёматыі". У перадавіцы, між іншым, зазначана: «Мы вельмі хутка прызналі албанскага караля Зогу, але ўсё яшчэ не адважыліся афіцыйна прызнаць Савецкі Саюз. Між тым, наш гандаль з СССР за апошніх 9 месяцаў дасягнуў больш 100 міліёнаў даляраў".

Лучнасьць пралетарыяту Адэсы з чырвонафлётцамі

АДЭСА, 15-9. У чэсьць прыехаўшае сюды Чорнаморскае эскадры акруговы савет прафсаюзаў наладзіў вечар змычкі чырвонафлётцаў з працоўнымі Адэсы. Камандзір аднаго з крэйсэраў эскадры т. Нясьвіцкі, які камандаваў у 1919 г. мінаносцам «Азарт», тто затапіў у Капорскай затоцы нядаўна ўзьнятую ангельскую падводную лодку «Л—55», падзяліўся з прысутнымі сваімі ўспамінамі.

Посьпех выстаўкі савецкае прамысловасьці

НЬЮ-ЁРК, 15-9. У Буэнос-Айрэсе (Аргентына) адчынілася выстаўка савецкае вытворчасьці, арганізаваная «Юж'амторгам». На адчыненьні выстаўкі прысутнічалі аргентынскі міністр сельскае гаспадаркі, нямецкі пасланьнік у Аргентыне, сэнатары і кіруючыя дзеячы аргентынскае прамысловасьці і банкаў.

Прэса вітае «Юж'амторг» з адчыненьнем выстаўкі, якая, водлуг яе слоў, зьявіцца буйным стымулам для гандлю між СССР і Аргентынаю.

Тав. Чычэрын у Бэрліне.

БЭРЛІН, 15-9. Народны Камісар па Замежных Справах СССР т. Чычэрын, які прыехаў у Нямеччыну лячыцца, спыніўся праездам у Бэрліне.

Гаміндан разьядаецца супярэчнасьцямі.

ШАНХАЙ, 14-9. Сёньня ў «Чайна Таймс» зьявілася перадавіца, якая вострa разыходзіцца з пануючай тут у апошні час думкаю, нібы ўнутраны крызіс Гаміндану зьнішчан і адзінства Гаміндану ўстаноўлена.

«Нас просяць верыць, піша газэта, што назначэньне Ху-Хан-Міна на пасаду старшыні законадаўчае рады ставіць крыж на рознагалосьсях, але факты зусім не падцьвярджаюць гэтага. Ніхто не сумняваецца, што існуе рух які ставіць сабе мэтаю вызваліцца ад Чан-Кай-Шы. Гэта дасюль не ўдаецца. Аднак, што будзе далей, калі вернуцца да дзейнасьці У-Чжао-Чу і другія ранейшыя высокія чыны? Мабыць, іэноў адбудзецца рэарганізацыя, каб даць ім месца ў урадзе. Ва ўплывовых кітайскіх колах гэта лічаць няўхільным. Адно зьяўляецца бязумоўным—Гаміндан не адзіны, а складзен з некалькіх варожых груп.

Кандыдаты амэрыканскае кампартыі на прэзыдэнцкіх выбарах.

НЬЮ-ЁРК, 14-9. Кандыдатамі Уоркерс Парты на надыходзячых прэзыдэнцкіх выбарах высунуты Фостэр—на пасаду прэзыдэнта і Гітлоў—на пасаду віцэ-прэзыдэнта.

ПАКТ КЕЛЁГА І ДАЛУЧЭНЬНЕ СССР.

ВАШЫНГТОН, 15-9. Урадавая друкарня хутка аддрукуе аркушы з афіцыйным тэкстам пакту Келёга. Праз тыдзень засьведчаны належным парадкам экзэмпляр пакту будзе паслан у Маскву праз французскі ўрад.

Келёг паведаміў, што, як ён ведае, акт савецкага ўраду аб далучэньні да пакту Келёга выслан у Амэрыку дыплёматычнаю поштаю з Францыі і ў бліжэйшыя дні будзе атрыманы французскім пасольствам у Вашынгтоне. У Вашынгтоне гэты акт будзе дэпанаваны ў дзяржаўным дэпартаманце Злучаных Штатаў і пасьля належнага зацьверджаньня яго законадаўчымі органамі СССР, згодна савецкае канстытуцыі, набудзе моц поўнага далучэньня СССР да пакту.

ВАШЫНГТОН НЯ ЎТОЙВАЕ НЕЗДАВОЛЕНЬНЯ ЛЁНДАНАМ.

НЬЮ-ЁРК, 12-9. Келёг прыехаў у Нью-Ёрк. У гутарцы з прадстаўнікамі друку ён заявіў, што не наведаў Лёндан з прычыны адсутнасьці часу. Гэтаму тлумачэньню ніхто ня верыць. У афіцыйных колах Амэрыкі не хаваюць свайго нездаволеньня ангельска-французскай марской згодай.

* * *

НЬЮ-ЁРК, 11-9. Не зважаючы на ўсе ўжытыя паліцыяй захады, у Пітсбурзе адбылася канфэрэнцыя, скліканая левым крылом амэрыканскага саюзу горнарабочых.

ЗАКОН ПРОЦІ КАМУНІСТАЎ У ІНДЫІ.

ЛЁНДАН, 15-9. Агенцтва Рэйтэра паведамляе з Сімлы: «Законадаўчы збор Індыі, які абмяркоўваў законапраэкт аб высылцы камуністычных агентаў, ухваліў большасьцю 62-х галасоў проці 59-ці перадаць законапраэкт на разгляд спэцыяльнае камісіі».

ВОСТРАЯ КРЫТЫКА ЖЭНЕЎСКАГА ВЫСТУПЛЕНЬНЯ КЕШЭНДЭНА Ў АНГЛІІ.

ЛЁНДАН, 14-9. Дэпутат рабочае партыі Рэньні Сьміт выступіў з прамоваю, у якой заявіў, што паведамленыя Кешэндэнам у Жэневе лічбы аб ангельскіх узбраеньнях старанна падабраны і зусім няверны. „Што-ж датычыцца грошай, затрачаных на ўзбраеньне на адзінку жыхарства—заявіў прамоўца—дык мы зьяўляемся аднэю з першых нацый у сьвеце".

Далей Рэньні Сьміт абвінавачваў Кешэндэна ў тым, што ён займаецца арганізацыяю «міжнароднае фальшывасьці».

ГУРАГАН У РЭСПУБЛІЦЫ ГАІЦІ.

Над некаторымі мясцовасьцямі рэспублікі Гаіці пранёсься нядаўна страшэнны гураган, у выніку чаго звыш 100 тысяч асоб зусім пазбаўлены сваіх гаспадарак, запасаў збожжа і жывёлы, якая загінула ў часе гурагану. Справаздача аб шкодах ад гурагану зазначае, што ваколіцы, дзе пранёсься гураган, ня будуць магчымы адшукваць сродкаў жыўнасьці ў працягу 3-6 месяцаў.

У ПАНСКАЙ ПОЛЬШЧЫ.

Подых авантуры з Варшавы.

ПОЛЬСКІ АФІЦЫЁЗ САЛІДАРНЫ З ВАЯВОДАЮ ЮЗЭФСКІМ.

ВАРШАВА, 15-9. Афіцыёз «Глос Праўды» адгукнуўся на артыкулы «Газэты Варшаўскай», якая востра крытыкавала валынскага ваяводу Юзэфскага за апошнюю яго прамову аб «незалежнай Украіне», заснаваньне якое ваявода лічыць галоўным пунктам праграмы сваёй дзейнасьці на Валыні. Афіцыёз абараняе Юзэфскага.

Манархісты і Пілсудзкі.

Другі кангрэс манархічных арганізацый усяго сьвету, які адбываецца цяпер у Варшаве, выслаў маршалку Пілсудзкаму тэлеграму, у якой між іншым гаворыцца: «няхай найвышэйшы бог дасьць, каб у часе твайго ўрадаваньня аджыла сьвятая традыцыя Ягельлёнаў і Баторых Каб каралеўскі сьцяг, падняты на варшаўскім замку, абвясьціў сьвету аб'яднаньне Польшчы і Літвы»...

Балянс польскага банку.

У параўнаньні з днём 31 сьнежня мінулага году агульная сума валют і дэвізаў, а таксама замежных каштоўнасьцяў зьменшылася ў польскім банку на 220,2 міліёна злотых.

Нарады „Вызваленьня".

15 верасьня г. г. у Варшаве пачаліся нарады клюбу «Вызваленьне» над палітычнай сітуацыяй і тактыкай у надыходзячай соймавай сэсіі. Палітычны рэфэрат прачытаў старшыня клюбу п. Вазьвіцкі.

Беларусы і праваслаўная царква ў Польшчы.

«Дзеньнік Віл.» (206) паведамляе, што апошнімі часамі пры праваслаўнай мітрапалітальнай кансысторыі ў Варшаве зарганізавалася мітрапалітальная рада, у склад якой з Віленскага ваяводзтва ўвайшлі А. Коўш і Р. Астроўскі, якія ў свой час былі абвінавачаны па справе «Грамады», і Чатырка, які ў часе апошніх выбараў у сойм шоў па лініі Янкі Станкевіча.

Забастоўка на фабрыцы самалётаў.

На фабрыцы самалётавых рухавікоў у Варшаве пачалася забастоўка рабочых, выкліканая звальненьнем з фабрыкі 9 рабочых. Бастуюць работнікі аднаго толькі цэху—папраўкі рухавікоў.

Урадавы праэкт зьмены канстытуцыі.

„Газэта Варшаўска" (№ 274) паведамляе, што польскі ўрад мае намер паступова ўносіць у сойм свае праэкты аб зьмене канстытуцыі. На бліжэйшую сэсію будзе ўнесены толькі праэкт аб пашырэньні ўлады прэзыдэнта. Іншыя праэкты рэформы канстытуцыі будуць унесены паступова ў працягу бягучай сэсіі сойму.

ЖЫЦЦЁ І ПРАЦА АСЬВЕТНІКА.

Да адказнасьці зарваўшыхся адміністратараў.

«Уж сколько раз твердили»..., што настаўнікаў нельга перакідаць і звальняць без падстаў, што за такія справы вінаватыя будуць прыцягнуты да адказнасьці і г. д., між тым пачатак і бягучага навучальнага году не абыйшоўся без парушэньня праўнага становішча асьветнікаў.

Чым тлумачыцца такое зьявішча, што наказы дырэктыўных органаў, катэгарычныя і неадаразовыя загады НКА і ЦП саюзу Белпрацасьветы аб аб недапушчэньні беспадстаўных перакідак і звальненьняў настаўнікаў ня выконваюцца месцамі? Нам здаецца (і гэта будзе правільна)—ня тым, што ў нас значная частка настаўніцтва дрэнная, як гэта абгрунтоўваецца пры масавым звальненьні і перакідках, а галоўным чынам адміністрацыйным зудам і безадказнасьцю зарваўшыхся адміністратараў.

Вось прыклад Полаччыны. Акруговае Праўленьне саюзу Працасьветы на сваім пасяджэньні выносіць наступную пастанову аб масавым звальненьні і перакідках настаўніцтва:

«Заслухаўшы інфармацыю т. Мятлы аб масавым звальненьні і перакідках настаўніцтва, Акрпраўленьне лічыць такое масавае звальненьне і перакідкі настаўніцтва абсалютна недапушчальным і рашучым чынам пратэстуе. Паставіць да ведама АВК аб гэтых зьявішчах і прасіць апошні даць тэрміновыя паказаньні РВК аб прыстанаўленьні масавага звальненьня і перакідак настаўніцтва».

Мы ведаем, што было шмат папытаў рабіць тое самае і ў некаторых раёнах Менскай акругі, але дзякуючы прынятым своечасова мерам з боку ЦП саюзу, гэтыя меркаваньні не ажыцьцёўлены. Мы ведаем, што ў Крупскім раёне, Аршанскай акругі, над значнай часткай настаўніцтва пранеслася адміністрацыйная навальніца, якая сагнала некаторую колькасьць настаўнікаў з наседжаных месц і г. д.

Усе гэтыя факты сьведчаць, што галавацяпства яшчэ ня выжыта, што адміністрацыйная сьвярбячка маецца і што з гэтаю „хваробаю" трэба весьці належную барацьбу прафорганам.

Мы ня кажам аб тым, што прафэсыянальныя органы павінны кожнага члена саюзу бараніць «до безчувствия», што праф'органы павінны патураць разгільдзяйству ў працы, індыфэрэнтызму і т. д., наадварот—задача праф'органаў дапамагаць члену саюзу быць на месцы добрым працаўніком, узьнімаць якасьць свае працы, быць актыўным удзельнікам нашага сацыялістычнага будаўніцтва.

Усяму, што шкодзіць і хто шкодзіць нашай агульнай працы па ўзьняцьцю вытворчасьці, павінна быць абвешчана рашучая барацьба; поруч з гэтым павінна быць абвешчана рашучая барацьба ўсім тым, хто парушае праўнае становішча таго асьветніка, які сумленна вядзе сваю працу ў культасьветнай установе.

За масавыя беспадстаўныя звальненьні, перакідкі асьветнікаў прафорганы павінны прыцягнуць да суровай адказнасьці зарваўшыхся адміністратараў.

У нашай пралетарскай дзяржаве, дзе існуе рэвалюцыйная законнасьць, ёсьць пэўныя шляхі, якімі можна дасягнуць абароны праўнага становішча асьветніка. Шляхі не пратэсту, як гэта зрабіла ў сваёй пастанове Полацкае Акрпраўленьне, а перадача вінаватых пракуратуры для прыцягненьня іх да крымінальнай адказнасьці за парушэньне працоўнага заканадаўства.

Яз. Мацюкевіч.

Дэспатычных настаўнікаў пад суд

Настаўнікі Дабрунскай школы, Бягомльскага раёну, Ігнат Чычык і Кірыла Копцік—людзі, як кажуць, са старым закалам.

Абодвы яны лічылі сабе кваліфікаванымі працаўнікамі асьветы—служылі настаўнікамі ў дарэвалюцыйны час, і тады як лепшы сродак выхаваньня вучняў ужываліся рэпрэсіі.

Варта было, скажам, вучню гучна кашлянуць у клясе, або замест «лць» сказаць „б", як адразу пускалася ў ход лінейка па ладоні рукі дзіцяці кніжка па твары, чырванелі вушы ад рук дэспатычных настаўнікаў.

Кастрычнік распрацаваў новыя свабодныя мэтады выхаваньня на падставах самадзейнасьці самых вучняў.

Ад старой школы, ад старых мэтадаў выхаваньня нічога не засталося.

Але-ж дзікія карэньчыкі ад дэспатычных настаўнікаў адрасьлі зноў і зьявіліся ў новым сьвеце працоўнай савецкай школы.

У сакавіку 1928 году шэрагі Дабрунскай школы пачалі радзець, пасьля школьных заняткаў вучні разьбягаліся па хатах вельмі спалоханымі: у каго з носу ішла кроў, хто чухаў патыліцу, а ў каго гарэлі агнём вушы.

Патроху вучні пачалі ўхіляцца ад наведваньня школы, і тады былі заўважаны дзікія карэньчыкі.

ВУЧАНЬ МІКОЛА ШУЛЬГАТА 7 год пэскардзіўся матцы, што настаўнік Чычык зьбіў яго па твары кніжкай за тое, што дрэнна чытаў.

ВУЧАНЬ СЯРГЕЙ ШУЛЬГАТА згубіў кнішку і атрымаў ад настаўніка кулака ў сьпіну.

ВУЧАНЬ ТАЦЯНА ЛЯШЧЫНСКАЯ атрымала кніжкай па носе, да крыві, за тое, што агланулася назад.

Настаўнік Копцік сваім моцным кулаком так ударыў вучня АЛЕСЯ СТЭЛЬМАХА, што ён паваліўся і моцна ўдарыўся бокам аб лаву.

Усе зьдзекі і бойкі пералічыць цяжка, але іх наогул было шмат.

Зачым наглядаў раённы інспэктар асьветы—невядома, але чуткі аб настаўніцкіх зьдзеках і бойках дайшлі да начальніка 14 пагранатраду, і толькі тады распачалося сьледзтва па справе, і злоўжываньні пацьвердзіліся.

Хутка пралетарскаму суду прыдзецца заслухаць справу настаўнікаў-дэспатаў і сваім прысудам зьнішчыць мэтады старога дарэвалюцыйнага выхаваньня. Настаўнікі Чычка і Копцік панясуць адпаведную кару па заслугах.

Д. КАСТРОЎ.

Да настаўніцтва і ўсіх культурных работнікаў гораду і вёскі.

За першыя дзесяць год існаваньня Савецкага Саюзу мы маем вялікія дасягненьні. Разьбіты і прагнаны чорныя сілы контр-рэвалюцыі, зьнішчаны разруха і голад. Дарэвалюцыйны ўзровень нашай эканомікі і культурнага стану ўжо застаўся ззаду. Мы будуем вялікія гмахі новых прадпрыемстваў, мы праводзім электрыфікацыю нашай прамысловасьці, паднімаем і калектывізуем сельскую гаспадарку; замест старой школы, якая была аружжам прыгнечаньня рабочых і сялян, будуем новую школу, якая зьяўляецца сродкам ўзмацненьня дыктатуры пралетарыяту і падрыхтоўкі ўмоў для будучай сацыялістычнай грамады. Мы вядзём упартую барацьбу з няпісьменнасьцю сярод дарослых рабочых і сялян.

З кожным крокам усё ясьней і ясьней вырысоўваюцца пэрспэктывы, з кожным днём мы ўсе бліжэй і бліжэй да канчатковай мэты—сацыялізму.

Але-ж шмат яшчэ перашкод ляжыць на нашым шляху, якія зьвязваюць нашы імкненьні наперад. Адна з галоўных перашкод—гэта наша малакультурнасьць, галоўнай прычынай якой зьяўляецца няпісьменнасьць шырокіх рабоча-сялянскіх колаў.

Шмат сродкаў траціць Савецкая Дзяржава на барацьбу з гэтым лютым ворагам. Але-ж буйны тэмп гаспадарчага сацыялістычнага будаўніцтва патрабуе і значнага павялічэньня тэмпу ліквідацыі няпісьменнасьці сярод дарослага насельніцтва. Бюджэтных магчымасьцяй Пралетарскай Дзяржаве далёка не хапае, каб прыдаць гэтай працы належны тэмп. Толькі актыўны ўдзел у ліквідацыі няпісьменнасьці з боку настаўніцтва і ўсіх культурных работнікаў гораду і вёскі, толькі поўнае ўяўленьне сур'ёзнасьці гэтай справы шырокімі рабоча-сялянскімі масамі могуць дапамагчы з посьпехам выканаць тыя задачы, якія стаяць перад працоўнымі Савецкага Саюзу на гэтым вучастку культурнага фронту.

15-га верасьня г. г. пачаўся месячнік барацьбы з няпісьменнасьцю на Беларусі. Баявы лёзунг нашай кампаніі—усе ў Таварыства „ПРЭЧ НЯПІСЬМЕННАСЬЦЬ".

Ня прыгожым словам, а актыўным удзелам павінен дапамагчы кожны сьвядомы грамадзянін Таварыству «ПРЭЧ НЯПІСЬМЕННАСЬЦЬ».

Непасрэднае ўступленьне ў Таварыства „ПРЭЧ НЯПІСЬМЕННАСЬЦЬ", актыўная работа ў ім, агітацыя за яго,—вось чаго мы павінны жадаць у першую чаргу ад нашага насельніцтва, ад работнікаў усіх культурна-асьветных установаў, ад усіх сьвядомых культурных працаўнікоў гораду і вёскі.

Непасрэдны актыўны ўдзел у ліквідацыі няпісьменнасьці павінен быць штодзённай і канкрэтнай працай нашых культурных работнікаў. У разьвіцьцё лёзунгу—«пісьменны навучы няпісьменнага»—для культурных работнікаў Беларусі мы даем новы канкрэтны лёзунг:

«Кожная школа, кожная хата-чытальня павінны дабіцца, каб у тых раёнах, якія яны абслугоўваюць, ня было ніводнага няпісьменнага; кожны культурны працаўнік гораду і вёскі павінен лічыць справу ліквідацыі няпісьменнасьці сваім першачарговым і найважнейшым грамадзкім абавязкам.

Настаўнікі, работнікі паліт-асьветных установаў, студэнцтва, усе культурныя работнікі гораду і вёскі павінны з рэвалюцыйным энтузіязмам павесьці барацьбу супроць няпісьменнасьці—гэтага страшэннага ворага сацыялістычнага будаўніцтва; павесьці барацьбу за пісьменнага рабочага і селяніна, за пісьменную работніцу і сялянку, за культурны рабоча-сялянскі актыў, які кіруе вялікай Краінай Саветаў, які будуе ў гэтай краіне на прыклад усяму сьвету сваю сацыялістычную будучыню.

Рабочы, бядняк-селянін, батрак, работніца і сялянка, перажыўшыя цяжкую ноч цемры і рабства,—вось хто павінен у першую чаргу ўявіць неабходнасьць зьнішчэньня сваёй няпісьменнасьці; вось хто павінен з цьвёрдай рашучасьцю прыйсьці на лікпункт, каб выйсьці з яго пісьменным.

Краіна Саветаў на працягу 10 год свайго існаваньня не пераставала быць вялікім лікпунктам цяжкай спадчыны праклятага царызму.

Працоўныя Савецкага Саюзу красамоўна паказалі ўсяму сьвету нявычарпальную энэргію і рашучасьць. Вялікі імпэт, з якім ідзе пасьля доўгіх гадоў рабства і бяспраўя беларускі рабочы і селянін па шляху сацыялістычнага будаўніцтва, зьяўляецца залогам таму, што на фронце барацьбы з няпісьменнасьцю працоўныя БССР не застануцца ў апошніх шэрагах.

«ПРЭЧ НЯПІСЬМЕННАСЬЦЬ»—павінна быць агнявым лёзунгам дню.

«ПРЭЧ НЯПІСЬМЕННАСЬЦЬ»—павіна гучэць дакорам за невыкананьне завету вялікага Леніна.

„ПРЭЧ НЯПІСЬМЕННАСЬЦЬ"—гэта значыць больш шпаркім крокам, больш упэўнена па шляху да сацыялізму!

Народны Камісар Асьветы БССР БАЛІЦКІ.

Старшыня ЦП Саюзу Працасьветы ПЛАТУН.

Пра наёмныя школьныя будынкі

(Валынцы, Полаччына).

З 46 пачатковых школ у раёне 23 зьмяшчаюцца ў наёмных будынках. Зусім зразумела, што нават самая лепшая сялянская хата вельмі мала адпавядае для нармальнай школьнай працы, а абмежаванасьць каштарысных сродкаў, адпускаемых на наём будынкаў для школ, яшчэ пагаршае гэту справу.

Заможныя сяляне, уласьнікі лепшых хат, разважаюць, што «цярпець турбаваньне і слухаць дзіцячы гоман цэлую зіму за якіх-небудзь 50-60 руб. няма сэнсу».

Прыходзіцца часта абыходзіцца найгоршымі хаткамі «на курыных ножках», з 4 маленькімі вакенцамі, з нізенькай стольлю.

Калі ў такой хатцы зьмяшчаецца 50 чал. вучняў, складаючых 3 гр. пры адным настаўніку, дык пазіраючы на гэту зьяву, можна пацяшацца, што мы ўсё-ж-такі вучымся і вучымся досыць шпарка.

[illegible]

...тамі. Напрыклад, сям'я, ня кулацкая, але часта досыць заможная, атрымлівае льготу таму, што член сям'і—чырвонаармеец. Можа варта было-б падумаць аб сякіх-такіх ільготах у гэтым напрамку і для сялян-гаспадароў школьных будынкаў.

Селянін аддае хату за 50-60 руб. і ледзь ня цалкам нясе абавязкі вартаўніка па школе на працягу ўсяго году. Апрача таго, гэта-ж хата скарыстоўваецца і для па-за-школьнай працы, для правядзеньня ўсякіх сялянскіх сходаў. Становяцца зразумелымі адмаўленьні сялян здаваць свае хаты пад школы.

Над гэтым пытаньнем варта падумаць, бо ва ўмовах нашай вёскі яно адыгрывае значную ролю ў справе правядзеньня культурнай рэвалюцыі.

Ф. Снотаў.

ВУЧНІ-ГРАМАДЗКІЯ ПРАЦАЎНІКІ

(Юравіцкая сямігодка, Мазырскае акругі).

Наша савецкая сямігодка рыхтуе ня толькі пісьменных людзей, але адначасова і вытрыманых барацьбітаў за справу працоўных. Моладзь, выходзячая з сямігодак, павінна навучацца глядзець на зьявы грамадзкага жыцьця з агульна-грамадзкага пункту погляду. Гэтага і імкнецца дабіцца наша Юравіцкая 7-годка.

Зараз, калі ўся савецкая грамадзкасьць узялася за ліквідаваньне няпісьменнасьці, школа і вучні не засталіся бязудзельнымі ў гэтай справе. Арганізавана ячэйка «П. Н.», куды ўвайшло 100 вучняў і настаўнікі (амаль што ўсе вучні другога канцэнтру).

Вучні калектыўна клясамі набывалі аблігацыі пазыкі індустрыялізацыі і сялянскае; прымалі ўдзел у распаўсюджваньні аблігацый сярод дарослага насельніцтва.

Пры школе існуюць дабрахвотныя таварыствы: МОПР, ТДА-Авіяхім і інш. Амаль што ўсе вучні чытаюць газэты, знаёмяцца з унутранай і замежнай палітыкай. Пажадана толькі, каб пры 7-цы была арганізавана чытальня газэт, бо ня ўсе вучні могуць выпісваць іх. Сродкі на гэту справу павінны знайсьці загадчык школы і культаддзел РВК.

Лукашэвіч.

Працуем без кіраўніцтва.

(В. Старцавічы, Слуцкі раён).

Нашы камсамольцы арганізавалі ячэйку «Прэч Няпісьменнасьць». На першым сходзе растлумачвалася насельніцтву карысьць ад гэтай ячэйкі, правілы ўступу ў гэту ячэйку і г. д. На гэтым сходзе ў ячэйку ўступіла 25 чалавек.

У працягу двух тыдняў ячэйка ўжо ўзрасла да 38 чал. Праз некалькі дзён пасьля гэтага ў нашу ячэйку прышоў загад выдзеліць двух прадстаўнікаў на раённую нараду «Прэч Няпісьменнасьць».

У назначаны дзень нарады ня было, бо ня было як прыйсьці на нараду раённаму інспэктару народнай асьветы. Нарада была адкладзена на тыдзень. Але і на гэты раз нарада не адбылася, бо з трох ячэек не зьявіліся прадстаўнікі. Так нараду і сарвалі. Дык вось як раён дапамагае ячэйкам. Наша ячэйка існуе ўжо чатыры месяцы, а з раёну ня далі ніякага кіраўніцтва. Толькі маем білеты і маркі дзеля ўзносаў.

Міхась Лазіна.

АСЬВЕТНАЯ ХРОНІКА.

Пачынаецца навучальны год на вёсцы.

Магілеў, 14-9. Укамплектаваньне школ настаўнікамі скончана. Прынята 90 новых настаўнікаў з ліку скончыўшых пэдтэхнікум і пэдкурсы. Заменена каля 30 настаўнікаў.

Перашкодаю ў своечасовым адчыненьні заняткаў зьяўляецца ў некаторых мясцох няскончаны рамонт школьных будынкаў.

Праводзім усеагульнае навучаньне.

Віцебск, 14-9. У парадку правядзеньня ўсеагульнага пачатковага навучаньня інспэктарыятам нарасьветы да 1 верасьня г. г. накіравана ў школы сямігодкі і пачатковыя школы 2103 дзяцей. У ліку, якія навучаюцца: 1348 дзяцей 8-гадовага ўзросту, 502—9-гадовага ўзросту, 253—10-гадовага ўзросту. З выяўленых няпісьменных дзяцей каля 100 чал. школамі яшчэ не ахоплена.

Яўрэйская трохкамплектная школа ў Стрэшыне.

Бабруйск, 14-9. 8 верасьня ў Стрэшыне адбылося ўрачыстае адкрыцьцё трохкамплектавай яўрэйскай школы, пабудова якой скончана за сродкі самаабкладаньня.

Сабраўшыся на ўрачыстае пасяджэньне працоўныя мястэчка шчыра дзякавалі партыі і ўладзе за адкрыцьцё новай школы, якая раней зьмяшчалася ў цёмнай халупе.

Ужо пачаліся заняткі ў новым будынку школы.

Нам адказваюць:

На заметку „ТРОХІ СКРЫПІЦЬ" („Працаўнік Асьветы" за 29 ліпеня) Полацкае акрпраўленьне саюзу працасьветы прысылала тлумачэньне, у якім зазначае, што акруговая адборачная камісія вызначыла па Асьвейскаму раёну да пасылкі на курорт у першую чаргу т. т. Паплаўскага і Маніса, а т. Костка—у другую, як менш патрабуючага курортнага лячэньня.

З пратаколу канфэрэнцыі асьветнікаў Асьвейскага раёну ад 27 мая відаць, што курортная кампанія па акрузе наогул прайшла нездавальняюча: ня ўсе асьветнікі былі апавешчаны аб працы адборачнай камісіі, акрпраўленьне саюзу пры пасылцы на курорт ня брала на ўвагу матар'яльнага становішча асьветнікаў і г. д.

„В истории личность не играет роли".

(Вульскі раён, Полаччына).

Спадабаліся гэтыя словы інспэктару Вульскага раёну, Полацкай акругі, і ўзяўся ён за на- [illegible]

«У тваю школу прызначан настаўнік, але ў яго ёсьць жонка-настаўніца, дык па дабру перавадзіся сам, а то...». Настаўнік ведае гэта «а то...» і падае заяву на перавод (Мішкаўская шк.). Там трэба даць месца жонцы

«лица»—і зноў «дабрахвотны» перавод (Нізгалаўская шк.). Патрэбен у 2-хкамплектнай школе арыгінальны рамонт. Але на- [illegible]

...будзе прытрымлівацца гэтага погляду, бо ў гісторыі настаўніцтва Вульскага раёну «личность» грае, на жаль, вялікую ролю.

Настаўнік.

ПЛЕНУМ ЦК ЛКСМБ.

15 верасьня ў клюбе Кім адчыніўся 2-гі пленум ЦК Камсамолу Беларусі. Па пытаньнях, якія высунуты на вырашэньне пленуму, шырока разгарнуліся спрэчкі. Па дакладу т. Галавача—аб разгортваньні самакрытыкі, унутрысаюзнай дэмакратыі і высоўваньні актыву ў ЛКСМБ, з прысутных 52 чал., у спрэчках выказалася 20. Якія-ж недахопы зьвярталі найвялікшую ўвагу таварышоў у гэтым пытаньні?

Што трэба палепшыць.

Т. Галавач у сваім дакладзе адзначыў, што праца па правядзеньню лёзунгу самакрытыкі пры сваіх станоўчых выніках яшчэ не набыла шырокага размаху ў камсамольскіх арганізацыях.

Ячэйкі недастаткова актыўна аднесьліся да азнаямленьня і растлумачэньня лёзунгу самакрытыкі ў масах камсамольцаў і рабочай моладзі. Слаба праводзіцца крытыка недахопаў дзяржаўнага гаспад. і каапэрат. апарату і аднабока—паказваюцца толькі адмоўныя моманты, а на прыкладныя, як быццам, ніхто не зьвяртае ўвагі. У гэтым недахоп і ў працы камсамольскага органу газ. „Чырвонай Зьмены". Не разгорнута дэмакратыя, не вядзецца стала барацьба з хваробнымі зьявішчамі і фактамі разлажэньня пад варожым уплывам асобных членаў ЛКСМБ і актывістых. Заўважваецца слабае партківраўніцтва камсамольскімі арганізацыямі і нездавальняючае вывучэньне таварышоў, якія высоўваюцца на працу.

Факты п'янства, сваркі, не этычныя ўчынкі, самазабойствы, палавая распуста, антысэміцкія выпады, якія могуць мець месца ў асобных выпадках, пад варожым націскам, і калі-б з імі не павесьці рашучай барацьбы, гаворыць дакладчык, а дапусьціць, дык гэта захлынула-б нас.

Пералічваючы недарэчнасьці, якія сустракаліся ў працы асобных камсамольскіх організацый, дакладчык падае наступныя факты «дэмакратызму», напрыкл., «Сэкратар адной ячэйкі пасьля сходу склікае камсамольцаў і ў 7 чалавек адбірае білеты».

«Пленумы райкому камсамолу ня склікаюцца на працягу 7 м-цаў». „У Глуску забыліся аб росьце арганізацыі. На батракоў не зьвярнулі належнай увагі. Таму ў складзе арганізацыі налічваецца 19 проц. служачых, 11 проц. саматужнікаў, 8 проц. батракоў; адсюль парушэньне партлініі, неправядзеньне самаабкладаньня. Сэкратар ячэйкі адказвае на запытаньне: „Я яшчэ ня купіў вяроўкі, каб уцягваць батракоў у ячэйку".

Акружкомы і райкомы ня зусім добра кіравалі працай ячэйкі. У новую сыстэму працы ня ўцягнуты масы. Нізы кепска яе ўявілі, а ЦК і акружкомы нездавальняюча яе прапагандавалі. У апаратах маецца бюракратызм, цеганіна. Інструктаж—дабраахвотныя групы—зьніклі. Камітэты раёнаў ня рыхтуюць зьмены, ня высоўваюць батрака на кіруючую самастойную працу. Амаль што няма дзяўчат-сэкратароў райкомаў. Як мінімум па 2 чал. на акругу трэба выканаць дэрэктыву аб вылучэньні дзяўчат, наладзіць кіраўніцтва груп „лёгкай коньніцы", праца якой сябе апраўдала. Трэба, каб яе пыл не астыў.—У сувязі з надыходзячымі кампаніямі, зазначае дакладчык, на вёсцы павінна разгарнуцца барацьба за моладзь. Нашай арганізацыі трэба вытрымаць іспыты, прыглядзецца да росту, ня даць пралезьці да нас кулакам, выкінуць нягодных з шэрагаў. У перавыбарах саветаў, у пазыцы, с.-г. падатку, хлеба-сырав. загатоўках кулак будзе выступаць актыўна. Варожая яго сіла ня мераецца схэмамі. Трэба дабіцца правядзеньня цьвёрдай лініі і пралетарскай дэмакратыі ня толькі выкрыць, але папярэдзіць балючыя зьявішчы нашай сучаснасьці. У гэтым сапраўднае значэньне лёзунгу самакрытыкі, які трэба цалкам выканаць.

Выступаўшыя па дакладу таварышы дапоўнілі асноўныя моманты недахопаў разгортваньня самакрытыкі. Зазначалася цяжкае матар'яльнае становішча працаўнікоў на вёсцы, якое перашкаджае высоўваньню новых кадраў з рабочага асяродзьдзя.

Актыў вельмі перагружан правядзеньнем розных гаспадарчых кампаній па даручэньню фракцый РВК, з прычыны чаго немагчыма заняцца добра выхаваўчай працай моладзі. Т. Бедаржыцкі (з Полацку) падае такі факт, што калі для выкананьня тых жа даручэньняў прыходзіцца ў РВК прасіць каня, дык там адказваюць: «Што ты, братка, камсамолец?.. ідзі пехатой». Зазначалася прымазваньне кулацкага элементу да ячэек, якія плацяць па 200 і 70 руб. падатку, а лічацца серадняками. Т. Васілевіч — сэкратар ЦК КП(б)Б зьвярнуў асаблівую ўвагу пленуму камсамолу на падрыхтоўку кадраў і высоўваньне жанчын, дзе адчуваецца найбольшая небясьпека.

Камсамол прымае вялікі ўдзел у гаспадарчым будаўніцтве на вёсцы.

Другі даклад, які заслухаў пленум аб гаспадарчай працы камсамолу на вёсцы паказаў, наколькі цесна зьвязана падрастаючая зьмена партыі з сацыялістычным будаўніцтвам. 2846236 руб. або 97,8 проц. заданьня па самаабкладаньню выканана пры непасрэдным удзеле камсамолу. Кулацтва давала рашучую бойку на гэтым вучастку гаспадарчага фронту. Па аднаму толькі р-ну было праведзена 1630 сходаў. Ад аднаго да 7 і 9 разоў прыходзілася склікаць у некаторых насельніцкіх пунктах апошнія. У Самахвалавіцкім р-не кулакі правялі сваіх 8 падрыхтоўча-папярэдніх сходаў. У Мазыры быў забіт адзін актывіст, які праводзіў шчыра лінію партыі.

Ячэйкі камсамолу зьбіралі вечарынкі і праводзілі 35 проц. самаабкладаньне, займаліся загатоўкамі сыравіны. Былі выпадкі, калі асобныя камсамольцы ня толькі не дапамагалі, а і перашкаджалі правядзеньню самаабкладаньня. Клімавіцкая ячэйка (Віцебск) зусім не галасавала за самаабкладаньне. Меліся непаразуменьні. Аднак, у Магілеўшчыне, напр. па 9 р-нах удзелам камсамолу арганізавана больш 24-х т-ваў. Па Быхаву—2 калектывы і 1 камуна. Ня горш у Полаччыне.

Недахопаў па абгаворанных двох пытаньнях пленуму, здаецца шмат налічваецца ў розных галінах працы камсамолу. Але гэта толькі на пагляд і толькі таму, што ў большасьці абгаварваецца адмоўнае, каб яго зьнішчыць.

— Арганізацыя камсамолу здаровая, моцная, падкрэсьліваюць дакладчыкі, маюцца толькі паасобныя балячкі на вялікім і рухавым арганізьме. Здаровасьць гэта і моц адчуваецца ад самога пленуму камсамолу, які ў асобе прадстаўнікоў месц па дзелавому, бяз пышных слоў падагульвае вынікі сваей 4-хмесячнай працы і вызначае шляхі, каб пазбавіцца ад недахопаў, якія будуць сустракацца ў далейшай працы.

ЗЬМЯНЯЕМ ТВАР ЗЯМЛІ.

(Нататкі пра Асінстрой).

У адной з пачутых мною на Аршаншчыне песень пяецца так:

Гоман, гоман на вуліцы,
Што за гоман на вуліцы?..
Сабіралася грамада,
Дзеравенская нарада...

Уласна кажучы, не пра гэтую песьню я сёньня пісаць зьбіраюся. Не. Я сёньня пішу пра гоман на вуліцы адное з вёсак Аршаншчыны, пра «дзеравенскую нараду», якая гэтым летам там адбылася. А пачутая калісьці песьня ўспомнілася проста па асацыяцыі.

Здарылася гэта сёлета.

Нарадзілася надсобная электрычная станцыя ў Выдрыцах, і тэхнічная ўправа Асінаўскага будаўніцтва даручыла аднаму з маладых тэхнікаў,—правесьці электрычную высокавольтную лінію на Асінаторф, у Шабаны. Па плянах, лінія павінна была прахадзіць праз адну вялікую аршанскую вёску. Пачалася праца. Мігам адны за другім вырасталі беленькія, новенькія слупы. Электраманцёры нацягвалі драцяныя жылы, каб на іх можна было пусьціць электрасілу на торфараспрацоўкі. Па некалькі вёрст расьцягвулася лінія. Пачалася праца і ў самай вёсцы.

Барадатыя дзядзькі прыглядаліся да работ хітравата зайздроснымі вачмі, аб нечым гутарылі паміж сабою так ціха, каб іхнюю гутарку не пачуў пастаронньні чалавек, мацалі новыя, высокія слупы, падымалі ўгору вочы, пагладаючы на залацісты пераліў і зіхаценьне медзянага дроту.

У вясковых дзяцей зьявілася новая, ой, якая цікавая, ніколі ня бачаная імі гульня: дзеці стругалі з арэшын роўненькія, цененькія пруточкі, укапвалі іх каля сваіх хат, і перад імі паўставала цэлая праблема: дзе-ж дастаць дроту?.. Аднак, першым дагадаўся Васілёк, што дрот вельмі лёгка заменіць суравой ніткай, якіх так багата ёсьць у матчыным куфры. І ён, падабраўшы момант, мігам выцягнуў з куфра іх цэлую шпульку... Вынаходзтва Васілька было прызнана ўсімі дзецьмі вёскі, і на другі дзень, абапал высокавольтнай лініі Асінаўскага будаўніцтва, вырасла новая „лінія"—пабудаваная дзецьмі вёскі. Як цікава было дзецям усьлед за манцёрамі працягваць свой «дрот»! Ой, як цікава!

Маладому белабрысаму тэхніку з Будаўніцтва дзіўнымі паказаліся паводзіны сялян гэтай вёскі. З аднаго боку, затаёная маўклівасьць барадатых дзядзькоў, з другога-ж—такія ветлівыя адносіны да яго, да рабочых. Як ён ні распытваў у дзяцей, пра тое, аб чым гаварылі сёньня бацькі, як ён ні прыслухоўваўся да гутаркі сялян каля студні, думаючы пачуць пра «нячысьціка»,—нічога ня выходзіла. Праўда, адзін вясковы камсамолец, жартуючы расказаў, як іхняя вясковая чараўніца, цётка Агрыпіна, гаварыла, «што от дротам нячысьцік увесь сьвет абкручвае, а як абкруціць, то і канец сьвету будзе», але ані ён, ані яго бацька не паверыў Агрыпіне, а сказаў:

— А, кінь ты, Агрыпіна, пляўзгаць!..

Тэхнік і рабочыя заначавалі ў вёсцы. Сяляне з незвычайнай прыхільнасьцю запрашалі іх у свае гумны. частавалі сырадоем.

Доўга ня мог заснуць тэхнік, непакоючыся за паводзіны сялян.

— Што, калі раптам, яны, цёмныя, яны, не разумеючыя электратэхнікі, учыняць самавольства — пазрубваюць слупы?—думаў малады тэхнік.

Ноччу у вёсцы пачуўся на вуліцы гоман. Гэта барадатыя дзядзькі разыходзіліся з дзеравенскай нарады, скліканай імі пад вялікім сакрэтам, у адным з хутароў, якіх так багата туліцца навокал іхняй вёскі.

І хэхнік і рабочыя спалі.

Не пасьпеў адзецца тэхнік, як у пакой, ціха-ціха ступаючы, баючыся парушыць ранішні спакой, увайшоў белы, белы, нібы малако, сівенькі дзедусь-селянін. Ён сеў на самым ражку лавы, а затым зьвярнуся да тэхніка:

— Я да вас. Ад дзеравенскай нарады. Можна?..

Чаму-ж ня можна, у чым справа? адказаў белабрысы тэхнік.

— З просьбай вялікай... Мне, як самаму старому. даручылі прасіць вас... Мне даручылі прасіць вас правесьці электрычнае сьвятло ў кожную хату нашай вёскі... Толькі ці згадзіцеся вы... Зрабеце так, каб ніхто ня знаў...

Белы, як малако, старац замінаўся, Ня мог гаварыць. І зьнізіўшы вочы, паціху дадаў:

— Тут у мяне грошы. Вам. У падзяку. Мы сабралі па дзесяць рублёў ад багацейшых і па пяць ад бяднейшых. Бярэце, каб ніхто ня знаў.

І стары паклаў пачку грошай на стол. Тэхніку прышлося ад грошай адмовіцца, зьвярнуць іх назад сівому, і ён толькі тады зразумеў, чаму хітравата-зайздроснымі вачмі прыглядаліся да дроту сяляне ўчора і пазаўчора, дагадаўся пра «сакрэты» і нязвычайную прыхільнасьць вяскоўцаў.

Удумайцеся ў існасьць гэтага здарэньня! Па-мойму ў ім вельмі правільна адбілася псыхалёгія нашага сялянства. Вёска адной нагой ступіла на новы шлях, і прыходзіцца радавацца! Вёска зразумела вартасьць электрычнасьці ў яе цёмнай, закуранай хаце. Але пакуль што другой нагой наша вёска стаіць на старым месцы. Аб гэтым яскрава паказвае тая «затаёнасьць», тыя «шэпты» і «дзеравенскія нарады», тыя прынесеныя тэхніку грошы (каб ніхто не дазнаўся); тая «сьвятая прастата», з якой прасіў сівы дзед тэхніка правесьці ім сьвет у хаты так, каб ніхто ня знаў.

Пачутае мною па Асінаўскім будаўніцтве, з вуснаў таго самага белабрысага тэхніка, здарэньне гаворыць вельмі многа само, бяз жадных тлумачэньняў. Яны непатрэбны.

Колькі напружанай працы яшчэ трэба аддаць нашай вёсцы, каб зрабіць яе культурнай у поўным сэнсе гэтага слова, каб пазбавіць яе ад скуткаў мінулага панскага панаваньня, каб пазбавіцца ад гэткіх здарэньняў.

Пачутае на Асінаўскім будаўніцтве і апісанае мною здарэньне—які ўдзячны матар'ял для нашай рамантыкі пэрыяду будаўніцтва. Таму, ня гледзячы на непасьлядоўнасьць, яно выкарыстана першым. Пакуль што мы толькі едзем сумесна з экскурсіяй членаў ЦВК БССР. У нашым купэ—чацьвёра. Сярод нас—дзядзька Якуб. Ціхі, спакойны твар, невялічкая бародка, з-заду, на патыліцы завітушкі з кудзерак, бы ў маленькага дзіцяці. Жыцьцё, поўнае небясьпекі ў мінулым, цяжкая, адказная праца пісьменьніка апядужылі яго: ён хваравіта сябе адчувае, а таму цісьнецца ў п а л і т о, маўчыць.

Ноч. Стрэлачнікі за нашым вагонам маняюць стрэлкі, перагукваючыся ражкамі з паравозам. І ў дзядзькі Якуба вырываецца так шчыра, так натуральна:

— Люблю ражкі стрэлачнікаў, калі яны перагукаюцца з паравозам. Страшэнна люблю!—падкрэсьлівае дзядзька Колас.

Прачынаецца дзядзька Якуб рана. Так заўсёды. А пятай гадзіне раніцы, як добры гаспадар. Так і сёньня. Бачу, як Колас прытуліўся да вагоннага акна і глядзіць на наш бязьлесы аршанскі ляндшафт.

— Ну, зьвяртаецца да нас ён, углядзеўшы, што мы прачнуліся (Міхась Зарэцкі і я),—добрыя людзі паўставалі, уставайце хлопцы!..

Незадаволеныя, мы плюшчым вочы ад багацьця сьвятла, а дзядзька Якуб, зьвяртаючыся да чацьвертага нашага спадарожніка — дзядзькі Сьцяпана, кажа:

— Паглядзь! Такія далінкі от люблю! І нібы дэклямуючы,—працягвае так мякка музычна:

— Люблю лужочкі паміж поля... Якая бязконцая вёска!..

Так што-ж гэта за Асінаўскае Будаўніцтва, куды мы едзем? Чаму з такой увагай глядзіць на яго наш рабоча-сялянскі ўрад, не здавальняючыся справаздачаю на сэсіі ЦВК БССР галоўнага Інжынэра, наладжваючы спэцыяльную экскурсію членаў ЦВК БССР на месца будаўніцтва?

(*Працяг будзе*).

Іл. Барашка.

ПРЫЗЫЎ 1906 ГОДУ.

Бадзёра—у шэрагі Чырвонай арміі.

5 верасьня, у Чавусах пачала працаваць прызыўная камісія. Ужо з раніцы сабралася шмат прызыўнікоў; усе ў бадзёрым настроі чакаюць прызыву. Сярод прызыўнікоў п'яных няма, ня гледзячы на тое, што ў гэтым годзе продажа моцных напіткаў не забаронена. Есьць выпадкі адказу прызыўнікоў ад льгот, на якія яны маюць законнае права.

Лапіцкі.

Чавусы, Магілеўшчына.

ЗЬЯВІЛІСЯ СВАЕЧАСОВА.

З 4-га верасьня па Жлобінскаму раёну (Бабруйшчына) прыступіла да працы прызыўная камісія. Прызыўнікі ідуць на жараб'ёўку ахвотна. Упаўнаважаныя зьявіліся на пункт сваечасова. Разам з упаўнаважанымі пачалі нават зьяўляцца прызыўнікі, каб самім цягнуць жэраб'і.

Некаторыя старшыні сельсаветаў нядбайна адносяцца да ўручэньня жэраб'ёў прызыўнікам.

Заўважваюцца выпадкі, калі жэраб'і пападаюць з аднаго сельсавету ў другі, што стварае некаторую цеганіну.

Прызыўным камісіям і сельсаветам трэба ўзяць пад увагу, каб жэраб'і ўручаліся прызыўнікам праз трохдзённы тэрмін, як гэта паказана ў загадзе.

Андрэй Вірэнскі.

ЗАКОНЫ І ЗАГАДЫ ЎРАДУ БССР

Пастанова

Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Беларускае Сацыялістычнае Савецкае Рэспублікі

аб аслабаненьні тав. Перапечка, Івана Мікалаевіча, ад абавязкаў члена Прэзыдыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР і аб абраньні тав. Рыжова, Івана Паўлавіча членам Прэзыдыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР.

Цэнтральны Выканаўчы Камітэт Беларускае ССР **пастанаўляе:**

1. Аслабаніць тав. Перапечка, Івана Мікалаевіча, у зьвязку з ад'ездам яго на сталую працу за межы БССР, ад абавязкаў члена Прэзыдыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Беларускае ССР.

2. Абраць тав. Рыжова, Івана Паўлавіча, членам Прэзыдыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Беларускае ССР.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР **А. Чарвякоў.**

Сакратар Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР **А. Хацкевіч.**

15-га верасьня 1928 г.
г. Менск.

Постановление

Центрального Исполнительного Комитета Белорусской Социалистической Советской Республики.

об освобождении тов. Перепечко, Ивана Николаевича, от обязанностей члена Президиума Центрального Исполнительного Комитета БССР и об избрании тов. Рижова, Ивана Павловича, членом Президиума Центрального Исполнительного Комитета БССР.

Центральный Исполнительный Комитет Белорусской ССР **постановляет:**

1. Освободить тов. Перепечко, Ивана Николаевича, в связи с от'ездом его на постоянную работу за пределы БССР, от обязанностей члена Президиума Центрального Исполнительного Комитета Белорусской ССР.

2. Избрать тов. Рижова, Ивана Павловича, членом Президиума Центрального Исполнительного Комитета Белорусской ССР.

Председатель Центрального Исполнительного Комитета БССР **А. Червяков.**

Секретарь Центрального Исполнительного Комитета БССР **А. Хацкевич.**

15 сентября 1928 г.
г. Минск.

Пастанова

Прэзыдыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Беларускае ССР

аб утварэньні Цэнтральнай Выбарчай Камісіі пры ЦВК БССР і аб зацьверджаньні старшынь акруговых выбарчых камісій.

Прэзыдыум Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Беларускае ССР **пастаўляе:**

1. Для агульнага кіраўніцтва выбарчай кампаніяй у Беларускае ССР утварыць пры Цэнтральным Выканаўчым Камітэце БССР Цэнтральную Выбарчую Камісію пад старшынствам тав. А. Хацкевіча ў наступным складзе: т. т. Хацкевіча, Гантмана, Рыжова, Стасевіча, Сташэўскага, Бэйліна, Файнбурга, Крэмер, Жарына, Бучукаса, Думса, Унароўскага, Вайценка, Галавача, Палозьняка, Доўгалапцьевай, Каплана, Арлоўскага, Крохмаля і Ляўкова.

2. Старшынямі Акруговых Выбарчых Камісій зацьвердзіць:

Аршанскай—т. Стрэле, Бабруйскай—т. Рачыцкага, Віцебскай—т. Валодзька, Гомельскай—т. Амбражунаса, Магілеўскай—т. Малашонка, Мазырскай—т. Цыганкова, Менскай—т. Яцкевіча, Полацкай—т. Грушэўскага.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР **А. Чарвякоў.**

Сакратар Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР **А. Хацкевіч.**

17 верасьня 1928 г.
г. Менск.

Постановление

Президиума Цэнтрального Исполнительного Комитета Белорусской ССР.

о создании Центральной Избирательной Комиссии при ЦИК БССР и об утверждении председателей окружных избирательных комиссий.

Президиум Центрального Исполнительного Комитет Белорусской ССР **постановляет:**

1. Для общего руководства избирательной кампанией в Белорусской ССР создать при Центральном Исполнительном Комитете БССР Центральную Избирательную Комиссию под председательством т. А. Хацкевича в следующем составе: т. т. Хацкевича, Гантмана, Рижова, Стасевича, Сташевского, Бейлина, Файнбурга, Кремер, Жарина, Бучукаса, Думса, Внаровского, Войтенко, Головача, Полозняка. Долголаптевой, Каплана, Орловского, Крохмаля и Левкова.

2. Председателями окружных избирательных комиссий утвердить: Оршанской—тов. Стреле, Бобруйской—т. Речицкого, Витебской—т. Володько, Гомельской—т. Амбражунаса, Могилевской—т. Молошонка, Мозырской—т. Цыганкова, Минской—т. Яцкевича, Полоцкой—т. Грушевского.

Председатель Центрального Исполнительного Комитета БССР **А. Червяков.**

Секретарь Центрального Исполнительного Комитета БССР **А. Хацкевич.**

17 сентября 1928 г.
г. Минск.

УСІМ ЦП САЮЗАЎ.

Культаддзел ЦСПСБ паведамляе, што ўжо пачаўся запіс вучняў у школы для малапісьменных.

Прапануецца ўсім ЦП саюзаў даць паказаньні ФЗМК аб шырокім абвяшчэньні аб гэтым усіх малапісьменных рабочых, а таксама вывесіць на відных месцах прадпрыемстваў ці ўстаноў адрасы школ для малапісьменных, [illegible]

Адрасы школ для малапісьменных.

БЕЛАРУСКІЯ ШКОЛЫ:

а) Школа для малапісьменных № 1. Камунальная, 31.
б) „ „ „ [illegible] Надгорны завулак, № 8.
в) „ „ „ [illegible] № 8.
г) „ „ „ [illegible] Міхайлаўская, 4.
д) „ „ „ [illegible]
е) „ „ „ [illegible] Біржа Працы (для беспрац.).
ж) „ „ „ [illegible]

ЯЎРЭЙСКІЯ ШКОЛЫ:

а) Школы для малапісьменных № 9. Рэвалюц. вуліца (супроць Ізбюлыту).
б) „ „ „ [illegible] Рэвалюцыйная.
в) „ „ „ [illegible]
г) „ „ „ № 11. Савецкая, 126.

ПОЛЬСКІЯ ШКОЛЫ:

а) Школа для малапісьменных № 12. Міхайлаўская вул., № 4.
б) „ „ „ № 13. [illegible], 126.

ЛІКПУНКТЫ:

1) Беларускі лікпункт. Інтэрнацыянальная, 31.
2) Яўрэйскі „ Рэвалюц. вул. (супроць Ізбюлыту).

КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА».
Ад аўторка 18 верасьня, сучасная [illegible] драма вытворчасьці БЕЛДЗЯРЖКІНО
„У ВЯЛІКІМ ГОРАДЗЕ"
у галоўных ролях: С. Якаўлева, Г. Маліноўская, Р. Бабынін.
Пачатак 1-га сэансу а 7 г. 15 хв., 2-га у 9 г. 1-га у 10 г. 45 хв.

КІНО «ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА».
Ад аўторка 18 верасьня, новы мастацкі фільм
„ЦЫГАНСКАЯ КРОЎ"
у 7 частках.
Сэансы—пачатак 1-га а 7 гадз. 30 хв., 2 — а 9 гадз., 3 — а 10 гадз. 30 х. Каса адчынена ад 6 г.

КІНО «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ».
АД АЎТОРКА 18-га ВЕРАСЬНЯ, МАСТАЦКІ БАЯВІК З ЖЫЦЬЦЯ У КАНАДЗЕ.
„ВЕЧНАЯ БАРАЦЬБА" драма ў 8 частках.
Пачатак 1-га сэансу а 7 г. 30 хв. Каса адчынена ад 6 г.

КІНО «ПРАЛЕТАРЫ».
З аўторка, 18 верасьня
Вялікі мастацкі баявік
„ЗЯМЛЯ Ў ПАЛОНЕ"
мастацкі фільм у 7 частках.
У галоўных ролях вядомыя кіно-артысты: В. Фогель, А. Стэн, А. Судакевіч, Навалі-Самбарскі, Баталаў, Нарокаў, Якаўлева і інш. Пастаноўка Ф. А. Оцэпа.
3 сэансы пачатак 1 в 7 г. 30 хв.

ЗГУБЛЕНЫ:

[illegible]

— Пашпарт № 906 Гурвіча В. А., выд. Круглянскім РВК, кв. 1233.

[illegible]

ХРОНІКА.

СЁНЬНЯ ПРЫЯЖДЖАЕ ДЭЛЕГАЦЫЯ РАБОЧЫХ АСІНСТРОЮ ДЛЯ ПРЫВІТАНЬНЯ СЭСІІ ЦВК.

Сёньня, 18-га верасьня, увечары прыяжджае ў Менск дэлегацыя рабочых Асінстрою ў ліку 9 чал.

Дэлегацыя перадасьць прывітаньне сэсіі ЦВК БССР ад рабочых і тэхнічнага пэрсаналу Асінстрою. Апрача гэтага, дэлегацыя прывязе мадэль Асінаўскай электрастанцыі, якая будзе выстаўлена ў фойэ клюбу Карла Маркса.

Абгаварэньне сыстэмы народнай асьветы.

20 верасьня ў Маскве адчыняецца пленум ЦК саюзу працасьветы. На пленуме будзе абмяркоўвацца пытаньне аб сыстэме народнай асьветы ў БССР, УССР і РСФСР.

Ад БССР на пленум выяжджае Нар. Кам. Асьветы БССР тав. Баліцкі, які выступіць з дакладам аб сыстэме Народнай Асьветы ў БССР.

Арганізацыя будаўнічага камітэту пры Эканомнарадзе БССР.

Пастановай Эканомнарады БССР ад 12 верасьня зацьверджан будаўнічы камітэт пры Эканомнарадзе. У склад будаўнічага камітэту ўваходзяць прадстаўнікі ад ВСНГБ, Дзяржпляну, Нар. Кам Працы, Нар. Кам. Гандлю, НКПС, саюзу будаўнікоў і г. д. Старшынёй камітэту назначан т. Гейне. У сувязі з арганізацыяй будаўнічага камітэту рэарганізуецца Управа Рэспубліканскага Інжынэра. У функцыі будаўнічага камітэту ўваходзіць разгляд і зацьверджаньне тэхнічных праектаў, кантроль над працэсам будаўнічых работ, а таксама эканамічнае і тэхнічнае ўрэгуляваньне будаўніцтва.

Мэханізацыя працкалектываў.

Гэтымі днямі Менскае акруговае кіраўніцтва працкалектывамі атрымала з Нямеччыны праз управу Дзяржгандлю БССР 2 трыкатажныя машыны для Менскага працкалектыву «Тэкстыльшчык». Гэтыя машыны ўжо ўстаноўлены.

Апрача гэтага, атрымана паведамленьне з Амэрыкі аб адгрузцы 4 швэйных закроечных машын для швэйных працкалектываў.

Культурная сувязь з-заме-жамі.

За апошні час Беларуская Дзяржаўная Бібліятэка атрымала вялікую партыю кніг ад Лунскага Унівэрсытэту (Швэцыя). Кнігі прадстаўляюць працу гэтага ўнівэрсытэту за апошнія гады і маюць вялікую навуковую каштоўнасьць.

Апрача гэтага, атрыманы партыі доктарскіх дысэртацый ад Мюнхэнскага, Браслаўскага і Кенігсбэрскага ўнівэрсытэтаў.

Курсы для кіно-мэханікаў.

13-га верасьня пры Доме Чырвонай Арміі адчыніліся месячныя курсы па падрыхтоўцы кіно-механікаў для дэмабілізаваных чырвонаармейцаў. Усяго на курсы прынята 40 чал.

Курсы абслугоўваюць кіраўнікі з Белдзяржкіно.

Менскі дзень.

Агітпункт на станцыі Менск—МББ арганізуе ўпраўленьне Менскага гарнізону для абслугоўваньня дэмабілізаваных чырвонаармейцаў і прызыўнікоў 1906 г.

10.000 пудоў масла выдзелена для завозу ў БССС на 1928-29 апэрацыйны год для забясьпечаньня насельніцтва.

На 325.000 руб. розных мэталёвых тавараў назначыла завезьці ў БССР на верасень м-ц акцыянэрнае т-ва „Мэталёсклад".

Кніжны магазын адчыняе ў бліжэйшыя дні ў Менску МЦРК. Гэткі магазын адчыніў Бабруйскі ЦРК.

10.000 тон льносемя павінна быць загатоўлена на 1928-29 апэрацыйны год па БССР. Асноўнымі загатоўцамі вызначаны сельска-гаспадарчая і спажывецкая каапэрацыі і Ўправа Дзяржгандлю БССР.

5-цідзённыя курсы МОПР'у пастанавіў арганізаваць Менскі акругком МОПР'у для дэмабілізаваных чырвонаармейцаў. Апрача таго, пастаноўлена раздаць сярод адпускнікоў мопраўскую літаратуру.

Заканчваецца пабудова фабрыкі цацак.

Зараз заканчваецца пабудова фабрыкі па вырабу цацак.

На днях будзе прыступлена да ўстаноўкі цэнтральнага паравога апалу.

Адчыненьне фабрыкі прыстасоўваецца да кастрычнікаўскіх урачыстасьцяй. На фабрыцы будзе занята каля 700—800 рабочых.

Загатоўка пянькі.

Сёлета па БССР пастаноўлена загатовіць 900 тон пянькі. Асноўнымі загатоўцамі пянькі на 1928-29 апэрацыйны год вызначаны Белсельсаюз, які павінен загатовіць 600 тон, і Управа Дзяржгандлю БССР—300 тон.

Партыя замежных гадзіньнікаў.

Менскі Цэрабкоп атрымаў партыю замежных гадзіньнікаў, у ліку 40 штук. Частка гэтых гадзіньнікаў будзе перададзена пайшчыкам-чырвонаармейцам.

Выязная сэсія яўрэйскага суду.

16-га верасьня яўрэйскі суд г. Менску выехаў у м-кі Узда і Капыль для разгляду цэлага шэрагу крымінальных і грамадзянскіх спраў жыхароў гэтых мястэчак.

Выязная сэсія прабудзе ў гэтых м-ках некалькі дзён.

Рамонт тэлеграфна-тэлефоннай сувязі.

Зараз заканчваецца рамонт тэлеграфна-тэлефоннай сувязі па Менскай акрузе. Праведзена пераабсталяваньне тэлефонных пунктаў на 2-хправодную сыстэму, што значна палепшыць чутнасьць перагавораў, а таксама заканчваецца ўстаноўка тэлеграфна-тэлефонных ліній.

Гомельскі акр. Загс паведамляе, што гр. ЖЫГАНАЎ Фёдар Іванавіч (нараджэньня 1907 г.), які паходзіць з грам. сяла Велешэй і жыве ў гор. Гомелі па вул. на рагу Рабочай і Екацерынаслаўскай дом № 37, зьмяняе прозьвішча ЖЫГАНАЎ на прозьвішча ДАВІДЗЕНКА.

Асобы, якія маюць перашкоды супроць зьмены прозьвішча просяць паведаміць аб гэтым Гомельскі акруговы Загс.

На шляху да замірэньня.

(На зьезьдзе загатоўцаў і Акргандляў БССР).

Пасьля пераконваючага і важкага слова т. **Адамайціса** аб неабходнасьці спыненьня грызьні, лаянкі,—загатоўцы зразумелі ўсю недарэчнасьць пустых спрэчак. На трэці дзень зьезду ўсе загатоўцы падзяліліся на сэкцыі для правядзеньня практычнай працы па загатоўках. Але ніхто ня мог адвычаіцца ад старога: Белдзяржгандаль напаоаў на каапэрацыю, апошняя мітусілася і крычала: «Неабходны агульны фронт супроць Белдзяржгандлю, бо ён можа праглынуць увесь рынак».

Гутаркі аб лёне, пушніне, скуранай сыравіне валіся да позьняй ночы. Цяжка, вельмі цяжка было загатоўцам разьмяркоўваць паміж сабой рынак, але Наркамгандаль з вялікімі цяжкасьцямі пагадзіў «ворагаў».

Чацьверты дзень зьезду—адзін з гарачых і хвалюючых дзён. Каапэратары моцна наступалі на Наркамгандаль, чаму няма прамтавараў, чаму так слаба праходзіць дастаўка тавараў спажывецкай каапэрацыі.

— Калі вы хочаце ўзмацніць загатоўку, дык узмацніце дастаўку прамтавараў,—крычалі каапэратары з месц; асабліва хваляваўся бабруйскі каапэратар т. Шаевіч.

Зразумела, Наркамгандаль абяцае, што ён зробіць усё для таго, каб безперабойна дастаўляліся прамтавары каапэрацыі, але каапэратары, з свайго боку, павінны памятаць, што сёлета будзе цяжка з прамтаварамі, а таму неабходна ўжыць меры, каб загатоўкі ня спыняліся.

Апошняе пытаньне чацьвертага дню зьезду было пытаньне аб другарадным экспарце. Прадстаўнік Наркамгандлю т. Ступакоў падкрэсьліў, што экспартная парада каапэрацыі яшчэ ня зусім наладжана.

Трэба самым рашучым чынам падкрэсьліць, што каапэрацыя яшчэ «варожа» адносіцца да экспарту; яна глядзіць на Белдзяржгандаль, як на „чужаземную дзяржаву". Гэты погляд зьезд павінен зьнішчыць і павінен даць **наказ усім загатоўцам узяць цьвёрды курс на ўзмацненьне экспарту, узяць курс і на якасьць экспарту,** бо да гэтага часу каапэрацыя мала ўвагі аддавала якасьці тавару.

Чатыры дні ўжо працуе зьезд, чатыры дні ідзе гарачы абмен думкамі, але адчуваецца, што агульная мова будзе знойдзена, як і шляхі да згоды. Усе пачынаюць разумець, што ў справе загатовак трэба **агульнымі сіламі дружна і актыўна ўзяцца за справу, тады ня будуць рабіцца мінулагоднія памылкі.**

Леўскі.

Справа Лапкоўскага, Багданава і інш.

Гэтая справа калісьці ўжо разглядалася Полацкім акруговым судом, але як высьветлена прадстаўніком «Крестьянской газеты» тав. Садаўцом і членам ЦКК КП(б)Б Сьцефановічам—што полацкія судзьдзі былі купленыя бандытамі.

Пагэтаму, згодна пастановы ЦВК БССР, справа па абвінавачаньні Лапкоўскага, Багданава і інш. пачалася слуханьнем 12 верасьня г. г. у гор. Полацку асобным прысутнічаньнем Вярхоўнага суду БССР у складзе—старшыні тав. **Вінаградава,** членаў—**Несьцерава** і **Зыбко,** пры ўдзельнічаньні пам. пракурора рэспублікі тав. **Міхайлава** і абаронцы **Патушынскага.**

К 12 гадзінам дню ў клюбе будаўнікоў, акрамя вызваных сьведак па справе селькора Лапкоўскага і селяніна Багданава, пачалі зьбірацца рабочыя, служачыя, а таксама сяляне з в. Шайтарава. На суд вызвана 14 сьведак, зьявілася 11.

ПАДСУДНЫЯ.

1. Селькор Лапкоўскі Янка, 29 гадоў, селянін в. Шайтарава, Валынецкага раёну, мае 11,5 дзес. зямлі, 1 каня, 1 карову, быў у Чырвонай арміі і г. д.

2. Селянін Багданаў Харытон, 34 гады, з той-жа вёскі, мае 11 дзес. зямлі, 1 каня, 2 каровы, быў кандыдатам партыі, але ў часе перапісу выбыў мэханічна.

3. Хадкевіч Пётра, селянін, мае 5 дз. зямлі, 1 каня, 1 карову, два разы быў пад судом і г. д.

ЯК ГЭТА БЫЛО?

21 ліпеня 1926 году, каля 10 гадзін вечару, гр-н вёскі Шайтарава, Валынецкага раёну **Галасуй** накіраваўся з Шайтарава ў м. Валынцы зрабіць заяву райміліцыі аб тым, што Лапкоўскі і Багданаў (па даручэньні сельсавету) забралі ў яго маемасьць і пабілі жонку **Галасуя,** Насту. У той-жа дзень ноччу Галасуй пастукаўся ў хату гр-кі Сафраненкі Н. і калі адчынілі дзьверы ён увайшоў у дом увесь у крыві. Калі-ж у хату прышлі некаторыя сяляне, дык Галасуй заявіў, што ў яго стралялі Лапкоўскі, Багданаў і Хадкевіч. Але праз 1 дзень Галасуй сьледавацелю заявіў, што ў яго стрэл зрабіў Лапкоўскі Янка, у прысутнасьці Багданава і Хадкевіча. Пасьля 2 дзён Галасуй памёр у больніцы.

Таксама і Хадкевіч даваў розныя паказаньні то ў сваю карысьць, альбо ў Лапкоўскага. Трэба яшчэ адзначыць, што ў Лапкоўскага і Багданава былі зраньня спрэчкі з Галасуем, наконт падзелу яго зямлёй і г. д.

ШТО КАЖА ЖОНКА ГАЛАСУЯ.

У 1924 годзе мы прыехалі з Польшчы і сталі жыць у в. Шайтарава. Зараз-жа сталі сварыцца з Лапкоўскім, Багданавым і Хадкевічам, нават з некаторымі сялянамі, наконт высяленьня з Шайтарава, бо мы мелі каля 17 дзес. зямлі, а яе жадалі ўзяць шайтараўцы.

Мая думка — мужа забілі ўтрох: Лапкоўскі, Багданаў і Хадкевіч, бо яны былі галоўнымі «вараціламі» вёскі; нават, я сама зьвярталася да Лапкоўскага за рознымі даведкамі, бо ён лічыўся разьвітым чалавекам, быў сябрам сельсавету.

ПАКАЗАНЬНІ БАГДАНОВА.

Увечары дапрашваецца селянін Багданаў, які просіць Вярхоўны Суд аслабаніць яго і дасканальна разгледзець справу. Багданаў кажа, што Галасуя забіў Хадкевіч Пётра, бо ён яму сам рабіў аб гэтым прапанову, але як Лапкоўскі, гэтак і Багданаў ад гэтага адмовіліся.

— Сяляне нашае вёскі, — кажа Багданаў,—у асобе Галасуя бачылі контррэвалюцыянэра, кантрабандыста і злодзея, пагэтаму яны і мы жадалі яго выселіць з Шайтарава, як палітычна нявытрыманага грамадзяніна, тым больш ён меў сувязь з праступным мірам.

На другі дзень суду Багданаў сказаў, што быў жаночы сход, дзе абгаварвалася пытаньне аб Галасуе і было ўхвалена, каб Галасуі «убраць з в. Шайтарава або зрабіць самасуд». Але Багданаў кажа, што гэта былі думкі сялянак, а ён пісаў іх у пратакол, з думкай, каб Галасуя ўбраць з дапамогай дзяржаўных органаў.

З 2 гадзін пачаўся дапрос Лапкоўскага (прыблізна такі, як і Багданава), але яны дапамагалі Хадкевічу грашыма, калі ён быў у Допры. Паміж тым Лапкоўскі кажа, што ён аб гэтым пісаў у рэдакцыю „Крестьянской Газеты», нават быў там сам, пісаў у органы ДПУ. Але быццам-бы яго лісты затрымлівалі.

(Працяг будзе).

Сьпір. Міхальцоў.

ПАПРАЎКА.

У № 214 нашай газэты (за 16-IX г. г.) у справаздачы аб адчыненьні 3-й Сэсіі ЦВК БССР укралася памылка. Надрукавана: «прысутнічаў польскі генэральны консул у Менску п. Кенжынскі», а павінна быць: —«ПОЛЬСКІ ГЕНЭРАЛЬНЫ КОНСУЛ П. ЯНКОЎСКІ І ВІЦЭ-КОНСУЛ П. ХЕНЦІНСКІ».

Паштовая скрынка.

Бычкоўскаму І. Ваша шашачная задача № 1 да друку не падышла.

Бюро яч. ЛКСМБ. Ваша «Открытое письмо» пераслалі ў Менскі Акр. Інспэктарыят Асьветы для скарыстаньня.

Настаўніку Рухаву. Клімавіцкае Краязнаўчае т-ва. Ваш зборнік вершаў накіраван рэдакцыяй для разгляду. Аб выніках паведамім дадаткова.

Вайскору Бароўскаму. «Прыемнае спатканьне ў палатняным гарадку» пераслана ў «Красноармейскую Правду».

З. Левіну. «Менскі ТДА-Авіяхім перад паходам» ня зьмешчан за спазьненьнем.

А. У. Коханава. Допіс „Як гэта здарылася" пераслалі ў аршанскую акр. інспэктуру сац. выхаваньня. Асаблівых залічэньняў у дапісчыкі ня трэба. Пішэце. Старайцеся пісаць карацей і лепш апрацоўвайце свае матар'ялы.

Аўтарам дапісаў. «Міханавіцкае балота» і «Міханавіцкі гнойнік»—паслана ў НК РСІ на расьсьледаваньне.

Часова вык. абав. адказнага рэдактара **П. ШАСТАКОЎ.**

АБВЕСТКА.

МЕНСКІ АКРУГОВЫ ФІНАНСАВЫ АДДЗЕЛ

АБВЯШЧАЕ:

І. Пастановай ЦВК і СНК СССР ад 10-VIII-1928 году.

(Газэта „Известия" №№ 187 і 188 б. г.)

патэнтны збор, надбаўка ў мясцовыя сродкі і падатак з звароту каштоўнасьцяў з 1928-29 году АДМЯНЯЮЦЦА.

2. Узамен патэнтаў, уласьнікі ўсіх гандлёва-прамысловых прадпрыёмстваў г. Менску і акругі, а таксама асобы, якія займаюцца асабістымі промысламі, падрадчыкі, пастаўшчыкі, скупшчыкі, камісыянэры, пасрэднікі і кіраўнікі гандлёва-прамысловых прадпрыёмстваў: дзяржаўных, каапэрацыйных, працкалектыўных, інвалідных і інш. павінны на 1928-29 год выбраць асобныя рэгістрацыйныя пасьведчаньні.

Увага: Рэгістрацыйныя пасьведчаньні на служачых не выбіраюцца.

3. Пасьведчаньні на гандлёва-прамысловыя прадпрыёмствы, склады, асабістыя промыслы і інш. апэрацыі, адзнач. у п. 2-м, будуць выдавацца з 19 верасьня 1928 г. у г. г. Менску і Барысаве—у казначэйскіх частках Дзяржбанку, у раёнах—у выканкомах.

4. Па зазначанаму закону, прамысловы падатак, пачынаючы з 1928-29 г. уплачваецца за кожны бягучы год, і ўносіцца ён у відзе аднаго толькі акладу: з гандлёва прамысловых прадпрыёмстваў у процантнай адносіне да абароту, а з асабістых промыслаў—у цьвёрдых, ніжэйазначаных стаўках у рублёх, якія ўплачваюцца за год аднаразова пры выбарцы рэг. пасьведчаньняў.

Разрады промыслаў.	г. Менск. Павыш.	г. Менск. Нарм.	г. Менск. Зьніж.	г. Барысаў. Павыш.	г. Барысаў. Нарм.	г. Барысаў. Зьніж.	Пасяленьні Менскай акругі: гарадзкія Павыш.	гарадзкія Нарм.	гарадзкія Зьніж.	сельскія Павыш.	сельскія Нарм.
1	18 р.	16	14	10	8	7	8	7	6	7	6
2	—	40	—	—	22	—	—	20	—	—	16
3	—	62	—	—	35	—	—	32	—	—	24

Увага: а) Падзяленьне ставак 1-га разраду на «павышаныя», «нармальныя» і «зьніжаныя» выклікана тым, што некаторыя промыслы як, напрыклад: ювэлірны, граверны, скарняжны, каўбасны, выраб дамскіх капялюшаў, млыны, крупарушкі, лесапілкі і г. д. больш рэнтабельны (павыш. стаўка), а промыслы: ганчарны, пераплётны, кравецкі і шавецкі—(толькі рамонт,) чысьцільшчыкі (абутку), вывазны-ламавы і лёгкавы—менш рэнтабельны—(зьніжан. стаўка),

б) Некаторыя саматужна прыватныя прадпрыёмствы памянёных 3 разрадаў як, напрыклад таварныя млыны, алейні для сланечнага алею, прадпрыёмствы па перапрацоўцы скурсыр,я будуць абкладацца па абароту.

в) Стаўкі ўказаных разрадаў між іншымі плацяць:

1-ГА РАЗРАДУ:

1) адналічныя саматужнікі, працуючыя без дапамогі сям'і рабочых, калі гадавы даход гэтых саматужнікаў перавісіў неабкладаемы мінімум: у гарадох па прыбытковаму падатку, а у сельскіх мясцавасьцях па сельска-гаспадарчаму падатку,

2) саматужнікі, працуючыя толькі пры дапамозе сям'і без рабочых,

3) асобы, якія адналічна займаюцца дробным гандлем таннымі таварамі на вуліцах: з рук, зямлі і невялікіх столікаў, пераносімых з таварам адной асобай, а таксама такі-ж гандаль на рынках можа вытварацца толькі па 2-му разраду (таннымі таварамі, напрыклад ня лічыцца: залатыя срэбныя і плаціновыя рэчы, скура і вытвары з іх, хутры, гатовае адзеньне мануфактура, апрача сялянскага палатна і г. д.).

4. агенты па адшуканьні памяшканьняў і др. негандл. пасрэдніцтвы.

2-ГА РАЗРАДУ:

1) саматужнікі пры 1-м рабочым, незалежна ад удзелу сям'і,
2) утрыманьне пастаялых двароў у сельскіх мясцовасьцях.

3-ГА РАЗРАДУ:

1) саматужнікі пры 2-х рабочых, незалежна ад удзелу сям'і,

2) дробны гандаль таннымі таварамі ў сельскіх мясцовасьцях без дапамогі наёмных асоб на вуліцах, рынках, пры ст. ч. к. прыстанях, з пераносімых будак, палатак і г. д., а таксама і сталых памяшканьняў, плошча якіх ня больш 5 кв. мэтраў, недаступных для ўваходу пакупцоў.

Увага: Такія прыватныя промыслы 2 і 3 разрадаў пры 1-м і 2-х рабочых. як, напрыклад: выраб дамскіх капялюшаў, фарберны і хімічнай чысткі, каўбасны, загатовачны, смалакурні, 2-х пастаўныя млыны, апрача ветраных, абкладаюцца не па цьвёрдых стаўках, а па абароту.

5. Прадпрыёмствы, якія абкладаюцца па абароту пры выбарцы рэгістрацыйных пасьведчаньняў павінны па тых паведамленьнях, якія ім высылаюцца, заплаціць у лік прампадатку—1928-29 году першы аванс, ці 50 процантаў акладу ўраўзбору—1927-28 года да заліку патэнтнага збору.

6. Рэгістрацыйныя пасьведчаньні па п. 3-му будуць выдавацца адразу-ж пасьля ўплаты цьвёрдых ставак і зазначанага авансу, шляхам падачы заяў па аднаведнай форме ў 2-х экзэмплярах з дадаткам (а не наклейваньнем) уласьнікамі і кіраўнікамі прадпрыёмстваў, абкладаемых па абароту—гэрбавых марак на 2 рублі.

Увага: а) бланкі заяў—у Казчастках і Райвыканкомах, б) прадстаўленьне гэрбавых марак на пасьведчаньні асабістага промыслу, абклад. у цьвёрдых стаўках і прадпрыёмствы, вызваленыя ад прампадатку не патрабуецца.

7. Асобы, якія займаюцца скупкай для перапродажы, павінны пры выбарцы рэгістрацыйных пасьведчаньняў прад'яўляць асабістыя дакументы. Выбраныя-ж рэгістрацыйныя пасьведчаньні павінны прад'яўляць Райвыканкомам, у раёнах якіх адбываецца скупка, для адметкі.

8. Не заплаціўшым цьвёрдых ставак, ці авансу, рэгістрацыйныя пасьведчаньні выдавацца ня будуць.

У мэтах своечасовай уплаты цьвёрдых ставак, авансу прампадатку, выбаркі рэгістрацыйных пасьведчаньняў і акцызных патэнтаў і каб папярэдзіць чаргі каля кас, устанаўляецца наступны парадак уплаты і выбаркі зазначаных дакумантаў па альфабэту платнікаў г. Менску і акругі.

А, Б, В	— 19 верасьня 1928 году	Р, С, Т	— 24 верасьня 1928 году
Г, Д, Е, Ж	— 20 „ „ „	У, Ф, Х	— 25 „ „ „
З, І, К, Л	— 21 „ „ „	Ц, Ч, Ш	— 26 „ „ „
М, Н, О П	— 22 „ „ „	Э, Ю, Я	— 27 „ „ „

10. Для дзяржаўных і каапэрацыйных прадпрыёмстваў гэты тэрмін устанаўляецца з 19 па 25 верасьня 1928 году.

11. Праўленьні прадпрыёмстваў (апэрацыйных адзінак) якія абкладаюцца прампадаткам у цэнтралізаваным парадку асобай падатковай камісіяй пры Менскім Акрфінаддзеле, павінны заплаціць у лік прампадатку 1928-29 г.—аванс 1-га тэрміну і выбраць на праўленьне і свае апэрацыйныя адзінкі г. Менску рэгістрацыйныя пасьведчаньні—не пазьней 20 верасьня 1928 г. Сваім-жа апэрацыйным адзінкам, знаходзячымся ў другіх гарадох і мясцовасьцях належыць тэрмінова выслаць даведку аб знаходжаньні іх у складзе прадпрыёмства.

12. Кіраўнікі апэрацыйных адзінак тых прадпрыёмстваў, якія абкладаюцца прампадаткам у цэнтралізаваным парадку ў іншых гарадох—па месцы знаходжаньня іх праўленьняў, павінны прадставіць падатковым інспэктарам адпаведных вучасткаў г. Менску і раёнаў Менскай акругі даведку аб уплаце праўленьнем у лік прампадатку 1928-29 г.—авансу 1-га тэрміну ці даведку праўленьня аб знаходжаньні апэрацыйнай адзінкі ў складзе прадпрыёмства, пасьля чаго яны з візай інспэктара на заявах аб выбарцы рэгістрацыйных пасьведчаньняў атрымліваюць іх на апэрацыйныя адзінкі з 19 па 30 верасьня 1928 г. без уплаты авансу. Гэрбавыя маркі на 2 рублі пры заявах прыкладаюцца.

13. Асобных ільгот на гандаль інвалідам, якія не зьяўляюцца членамі арцеляў не прадугледжана.

14. Кіраўнікі прадпрыёмстваў, вызваленых ад прампадатку павінны да выбаркі рэгістрацыйных пасьведчаньняў зьвярнуцца за візай да інспэктара (некаторыя каапэрац., працкал., інвалідн. і г. д.).

15. За ўсімі даведкамі па ўплаце цьвёрдых ставак ці ў выпадках неатрыманьня па якіх-небудзь прычынах паведамленьняў аб уплаце авансу належыць звярачацца да інспэктароў адпаведных вучасткаў.

16. За нявыбарку рэгістрацыйных пасьведчаньняў да вышэйадзначаных тэрмінаў прадпрыёмствы будуць апячатвацца, тавары развознага і разноснага гандлю будуць затрымлівацца, а на вінаватых будзе накладацца штраф у колькасьці да 500 рублёў.

15 верасьня 1928. г.

Нам. Заг. Акрфінаддзелу КАТКОВІЧ.

Інструктар ЛЮБІЧ.

1-я дзяржаўная др карня